

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Anton Frederik Tscherning.

Af

J. A. Hansen.

Udgivet af

„Femtejuni-Folkesforening“.

Kjøbenhavn.

E. J. Elvius' Bogtrykkeri, Nybrogade 6.

1876.

Naar man skal give et Overblik over en saa stor og udpræget Mand's Liv og politiske Virksomhed, som Tschernings, hvor det righoldige Stof ligefrem overvælder Forfatteren, hvor hvert enkelt Træk af den udstrakte og mangefaldige Virksomhed, som maa fremdrages, staaer i nær Forbindelse med saa mange andre, der ogsaa maa medtages, for at faae et blot nogenlunde tilfredsstillende og fylsbigt Billede af Mandens Liv, der er Opgaven meget vanskelig, men den bliver dobbelt vanskelig, naar man ikke kan byde over en forholdsvis rundelig Plads.

Det er imidlertid under saadanne Omstændigheder jeg er filliet, naar jeg her skal forsøge at give det ovenfor nævnte Overblik. „Femtejuni-Folkeforening“ har besluttet at udgive en Oversigt over Tscherning's politiske Virksomhed og at tilstille ethvert af sine Medlemmer et Afskrift af samme. Denne Forening forlanger et saa ringe aarligt Bidrag af sine Medlemmer, at den ikke raader over store Pengesummer. Medlemsantallet i indværende Selskabsaar vil være mellem 6 og 7 Tusinde, saa Omfanget af mit Arbejde maa holdes indenfor snævre Grændser, naar Foretagendet ikke skal overskige Foreningens pifinære Kræfter. Dette som Undskyldning for det Ufuldstændige i nærværende Overblik.

Anton Frederik Tschernings Fader var Inspektør ved Kanonstøberiet paa Frederiksværk, og her fødtes Tscherning den 12te December 1795. I den almindelige Skole der paa Stedet fik han kun et Par Timers daglig Underviisning, hvortil kom nogle Timers Privatunderviisning ugentlig, til sit 13de Aar. Hans Fader drog ham derimod tidlig ind i Forretningslivet. Paa Kontoret, i Fabrikens Værksteder, ved Aulskbrøget, overalt maatte han være med, især i Smedeværkstederne beskæftigedes han daglig nogle Timer, hvorved han tidlig kom i Forhold til de simple Arbeidere. Han sølte dog særlig lyst til Krigerstanden, og blev 1809 Kadet i Artillerikadetskolen, blev i 1813 Officeer, og deeltog som saadan i det danske Kontingent, som i Forbindelse med flere Troppeskorps fra Napoleons Tjender maatte besætte Frankrig. Derefter sendtes han paa Studierejser i Frankrig et Par Aar. I 1820 blev han Premierleutnant og forestod derpaa i 8 Aar Fabrikkerne paa Frederiksværk, som sin Faders Medhjælper, hvorefter han i 1828 sendtes, tilligemed de senere som Generaler bekendte C. F. Hansen og Schlegel, med det franske Troppeskorps til Morea. Ved sin Hjemkomst derafra i 1830 blev han Kaptein og Lærer ved Artillerikadetskolen og snart derpaa Skoleofficer og Lærer i praktisk Artilleri ved den militære Højskole.

Den flersidige Udvikling, som Tscherning saaledes havde havt Leilighed til at vinde, og som han med sine overordentlig rige Landsævner og Begavelse i saa rigt Maal havde tilegnet sig, maatte naturlig føre ham i en skarp Modsatning til det Bestaaende paa hiin Tid. Han

har selv skrevet: „Jeg havde maaste for meget Jølelsen af at kunne sørge for mig selv, idet jeg nemlig var legemlig stærk, ikke frugtede legemligt Arbejde, ikke leed under legemlige Savn og havde et friskt og freidigt Sind.“ I nogle militære Kommissioner havde han som Medlem givet sine frisindede Meninger stærkt tilkjende, og Juli-Revolutionen i 1830, der vakte et saa almindeligt Røre overalt, maatte selvfølgelig ogsaa udøve en uimodstaelig Virkning paa hans syrige Aand. Han deeltog i de politiske Debatter om de Spørgsmaal, der da bevægede Gemytterne, navnlig om den ny Stønderinstitution og om Indførelse af Folketælling. Dette kunde Frederik den Sjette ikke taale. Tscherning afstedbegædes fra sin Post ved den militære Høistole og fik Ordre til at foretage en Udenlandsreise, for at undersøge forskellige Staters Hærorganisationer. At dette i Virkeligheden var en midlertidig Landsforvisning, var klart nok, men Tscherning tog det anderledes. Han gik til Kongen og takkede for det hæderlige Hverv der var ham overdraget, hvortil Kongen, høilig overrasket, svarede: „Naa, Han tager det paa den Maade.“ — Det blev ham paalagt nærmest at undersøge det østerrigste Hærvæsen, og det forvødes ham strengt at gaae til Frankrig. Da det syntes senere engang at man vilde standse albeles med de maanedlige Sendinger af hans Underholdningspenge, ibet de, uagtet gjentagne Baamindelser, vedvarende udebleve, virkede siebliftelig en Tilkjendegivelse om, at han, naar han ikke inden en vis Dag fik Pengene, vilde paa anden Maade skaffe sig det Fornødne for at begive sig til Paris og derfra hjem. Efter 5 Mars Forløb kom han hjem, men reiste snart atter bort, overtog først Bestyrelsen af nogle Kulminer og derefter Driften af en Jernbane i det sydlige Frankrig. Efter Frederik den Sjettes Død kom Tscherning tilbage til Danmark, indtraadte atter i Artilleriet og udnævntes til Ridder af Dannebrog. Denne Stilling beholdt han imidlertid ikke længe. Det konstitutionelssindede Parti, med „Fædrelandet“, der nu var blevet Dagblad, som sit Organ, stod snart i en stærk Opposition til den Konge, der som Norges Konge i 1814 besvor den norske Konstitution, men som Danmarks Konge i 1840 og følgende Aar haardnakket holdt fast paa Absolutismen. Tscherning sluttede sig aabent til den frisindede Opposition. I en Artikel i „Fædrelandet“, som han vedkjendte sig Forfatterstabet til, havde han fremdraget Underofficererne ved Artilleriet paa en saa rosende Maade overfor Officererne, at disse indgave en Besværgelse derover som bevirkede, at han stilledes for en Retsret, der idømte ham nogle Dages Arrest. Da der i 1841 forestod en Armeereduktion, og der udstædtes en Opfordring til Officerer, der frivillig vilde trække sig tilbage, til derom at indgive Ansøgning, fulgte Tscherning Opfordringen, og ansøgte om sin Afsted, som da ogsaa bevilgedes ham i Maade og med Pension.

Den politiske Virksomhed, som Tscherning derefter udøvede under Christian den Ottendes Regjering, har Carl Bloug bestrebet saaledes: „Fri for Embedspligter sysselsatte han sig meest med at levere nærværende Blad („Fædrelandet“) en lang Række af Artikler, angaaende de statsretlige Spørgsmaal, som da forhandlede; og vi sige hverken for lidt eller for meget, naar vi tillægge ham en Hovedandeel i den Indflydelse, „Fædrelandet“ da udøvede, og Forfatterstabet til Meget af det Bedste, det da ydede. Det skal endnu tilføies, at hans Trofasthed som Ven og Elskværdighed som Medarbejder i hine Aar, hverken før eller siden er overgaaet af Noget.“ — Tscherning har selv skrevet, at den Overbeviisning var tidlig grundfæstet hos ham, at Staten savnede en Middeklasse, at denne kun lod sig finde i Bondestanden og at Bondeudfrielsen kun var et halvgjort Værk, og denne Overbeviisning gav sig ogsaa Udtryk i

hii Tid i en Deel grundige Artikler i „Fædrelandet“ om Landbospørgsmaalene, der paa en kraftig og virksom Raade understøttede de Vestræbelsers, som fra anden Side fandt Sted til disse Forholds Omdannelse. Der reistes saaledes, ved den Samvirken der fandt Sted fra Præsens og fra reisende Agitatorers Side, støttet ved bittere og hensynsløse Angreb paa Bondestandens Forsvarere fra Godsæiernes Side i Standerne, samt ved grove Brud fra samme Side paa Lovgivningens Bestemmelser om Fæstegodsset, en hidtil ukjendt Bevægelse i Bondestanden, som foruroligede Regjeringen i den Grad, at den søgte ved indgribende Politiforanstaltninger, der naaede deres Høidepunkt ved Rancellircirkulæret af 8de November 1845, at undertrykke den. Da dannedes „Bondevenernes Selstfab“ med Tscherning som Bestyrelsens Formand, og dette Selstfab har, som bekendt, havt en meget betydelig Indflydelse paa vor hele paafølgende indre Udvikling; ja vi tør paastaae, at flere af de vigtigste Landboreformer, som ere gennemførte i Nutiden, skyldes dette Selstfabs Virksomhed.

I de skæbnesvangre Martsdage 1848 var Tscherning en af de Mænd, som, i Besiddelse af den store Befolknings fulde Tillid, ledede Bevægelsen med Besindighed i dansk og folkelig Retning, overfor de indflydelsesrige Personligheder, der havde andre Sympathier. Det var meget modstræbende han den 22de Martz gik ind paa at overtage Krigsministerposten, efterat han havde faaet Kongens Tillagn om, ganske at følge hans Indstillinger med Hensyn til Krigsbestyrelsen. Herom har han selv skrevet:

„Den 22de Martz om Morgenen omtrent Kl. 7 kom Morrad for at hente mig til en Samling hos Statsraad Schouw, hvor de Mænd, der havde indbudt til Rastnomødet (det store Møde den 20de Martz) skulde enes om Midlerne til at stifte det ny Ministerium No til usforstyrret af folkelige Bevægelser at kunne tage Forholdsregler med Hensyn til den forventede Optræksdeputation. Kl. henved 10 indfandt Statsraad Bang sig der og opfordrede paa en meget indtrængende og bestemt Raade flere af de forsamlede Mænd til usfortøvet at møde paa Slottet for at deeltage i Sammensætningen af et nyt Ministerium. Omtrent samtidig kom tvende ansete Borgere ind og klagede over Banfælgeligheden ved at berolige Mængden i den lange Uvisshed og ligeoverfor Deputationens samme Dag forventede Ankomst. Jeg var blandt de saaledes kaldte Mænd, men saa usforudset var denne Raldelse, at jeg maatte ile hjem og klæde mig om førend jeg kunde gaae til Slottet. Ankommen der Kl. 10½—11 fandt jeg i Førgemakket nogle af de Mænd, der vare kaldte tilligemed mig, nogle vare allerede inde hos Kongen. Jeg erfarede, at Ministersammensætningen endnu var Gjenstand for Underhandling. Jeg gjentog nu for de forskjellige Mænd, som hlyntes indviede i Sagen, mine Grunde til ikke at indlemme mig i Ministeriet, navnlig hente de fra min særlige politiske Stilling, der gjorde mig det til Pligt at gennemføre indgribende Forandringer, paa hvilke man maaskee endnu ikke var fattet. Jeg traf ogsaa der Mænd, som beklædte høiere militære Poster og som efter deres Stilling maatte anses langt mere egnede til at overtage Krigsministeriet; til disse Mænd henvendte jeg mig og bad og besvor dem ikke at vige tilbage for et Øverb, de jo bedre end jeg maatte kunne udfylde. Mine nærmere Venner, som forlangte, at jeg ikke skulde holde mig tilbage, da de savnede Tillid til en Sammensætning, hvori jeg ikke traadte med ind, søgte jeg at gjøre min Stilling begribelig, og opfordrede dem til at opgive en Forbring, hvoriimod der stillede sig saa mange Banfælgeligheder. Jeg var paa denne Raade allerede kommet saa vidt, at jeg ansaae mig for frigjort, og var isærd med at fjerne mig, da jeg blev kaldt tilbage, og nu først, efter et Par Timers Forløb, kom Grev A. W. Moltke til mig og gjorde mig

Forslag om at indtræde som Krigsminister. Jeg gjorde ham de samme Indvendinger og bad ham paant at betænke sig, førend han greb til denne Udvei, men efter fornøiede Oberveielser, og efter at alle Hindringer vare ryddede af Veien, gjentog han sin Opfordring, og jeg holdt det da for min Pligt at modtage Bøsten."

Som Krigsminister fik han med en utrolig Hurtighed og Omsigt saamegen Orden og Samling i det forfømte Forsvarsvæsen, at vore Tropper allerede den 9de April kunde møde Oprørerne ved Bau og Glensborg og drive dem paa Flugt. Kongen udnævnedes ham den 10de April til Oberst, men denne Udnævnelse fik ikke sin formelle Stadfæstelse før under den følgende Krigsminister, da Tscherning ikke selv vilde udstæde Udnævnelsesordenen. Hæren forøgedes og dens Kampdygtighed udviklede under Tschernings Bestyrelse med stor Kraft. Han gennemførte tillige den overfor de „frifødte“ Borgerklasser driftige Foranstaltning, at udskrive hver femte Mand af de 3ste-Børnepligtige til Armeen, Noget, som vakte saa megen Uvillie i disse Klasser, at der endog fremkom Forsøg i den grundlovgivende Forsamling paa at erklære Foranstaltningen for ugyldig. Men Tschernings kraftige og overbevisende Forsvar, saavel for dette, den almindelige Børnepligt forberedende Skridt, som senere for selve Lovens om almindelig Børnepligts Indførelse, overbaand enhver Modstand. Den Indflydelse, han udøvede i Regjeringen med Hensyn til Affattelsen af Grundlovsudkastet, var ogsaa i flere Bunkter afgjørende for dets demokratiske Karakter, og hvor fast og fuldstændig hans Betragtning af en ublandet folkelig Repræsentations Nødvendighed var, fremgik især af hans Uenighed med sine Kolleger i Ministeriet, da de havde besluttet at indstille, at der skulde indskræntes en Hverdedeel kongevalgte Medlemmer i den grundlovgivende Forsamling. Han udtalte da, at han betragtede enhver kunstig tilvejebragt Majoritet som farlig for Repræsentationen, og denne Udtalelse fordrede han optaget i Ministeriets Indstilling, hvorved den ogsaa fik en offentlig Karakter.

Da Martzministeriet fratraadte den 16de November paa Grund af en Uoverensstemmelse med Kongen angaaende Instruksen for vor Underhandler i London, blev Tscherning Medlem af Rigsforsamlingen og bidrog i mange Retninger her til at opretholde Grundlovsudkastets demokratiske Karakter overfor den bestandig voksende Reaktsjon, som allerede da gjorde sig gjældende. Foruden hans djærve Kamp for den almindelige Valgret og for en sand Folkerepræsentation i det Hele, skal her ogsaa særlig nævnes hans bestemte og kraftige Modstand imod de Bestræbelser, der gjorde sig gjældende for at gjøre den saakaldte „Kirke“ til en Stat i Staten, hvilke Bestræbelser det heldigviis lykkedes at standse og tilbagetrænge.

I vor hele følgende konstitutionelle Udvikling indvirkede Tscherning mere end nogen Anden ved sin fleersidige Indsigt, sin parlamentariske Begabelse, sin utrættelige Arbejdsomhed og sin ufortrøede Udholdenhed. Han valgtes til Folkethinget af Holbæk Amts 2den Valgkreds, og med Undtagelse af Tiden fra Februar til Mai 1853 repræsenterede han denne Kreds saalænge han havde Sæde i Rigsdagens Folkething. Han stillede sig nemlig den 26de Februar 1853 i Kjøbenhavns Amts 2den Valgkreds imod Professor Rahjer, men faldt, og da der atter blev ny Valg den 27de Mai s. A. vendte han tilbage til sin første Kreds. I Maret 1851 gav „Morgenposten“ en træffende og livlig Skildring af hans Person og politiske Optræden, som her bør finde en Plads.

Oberst Tscherning — hedder det — er en høj stærkbygget Mand med en republikansk Simpeltid og Fordringsløshed i sit Ydre. Hans

Kygg begynder at høies noget, saa Hovedet kommer til at duve lidt fremad, hvad der berører ham det Stibe i Holdningen, som er sædvanlig hos Militærpersoner. Hans Ansigtstræk er regelmæssige og udtaler stor Kraft og Bestemthed, et Udtryk som forhøies ved en stærkt graa Snebelsbart og de tætte Dienbryn; Vinene er levende og Blikket fast og gjennemtrængende. Panden noget fremspringende, ikke synderlig høi, og omgibt af en riig Fjælde af graa Haar, hvilke han sædvanlig, naar han sidder og læser og grubler, purrer op i med alle fem Fingre, hvorved de just ikke faaer det sjældigste Fald, tvertimod stritter de sædvanlig frem over Panden som en Følge af denne Manøver, hvad der — især naar han bliver meget heftig — giver ham et Anstrøg af Wildhed og Forstyrrelse, som dog nok er ham temmelig fremmed. Han er altid meget opmærksom paa, hvad der foregaaer og bliver talt i Salen, selv naar der forhandles Gjenstande, for hvilke man kun kan forudsætte ringe Interesse hos ham, og han kan ikke godt afholde sig fra at indstøde Smaa bemærkninger og Modsigelser i de andre Medlemmers Foredrag, hvad ikke sjelden bringer Formanden til at gribe efter Klodden, hvorpaa Tjehning sender ham et Blik, som synes at sige: „behøves ikke, jeg skal nok holde mig i Skindet.“ — Naar han forlanger Ordet, hvad der næsten stæer flere Gange under hvert Møde, bliver der straks en forventningsfuld Stilhed i Salen, og man seer baade Benner og Tjender venter at høre noget Interessant, en Forventning, hvori de ogsaa sjældent stufkes. Han afventer imidlertid ikke denne forudgaaende Stilhed, men tager Ordet straks, og knytter det sædvanlig paa en overraskende og dog høist naturlig Maade til de sidste Ord af det foregaaende Foredrag. Hans Stemme er stærkt, næsten for stærkt for Salen, klar og tydelig, et energisk Liv strømmer over hans Træk og igjennem hans Bevægelser, som han dog synes at maatte vaage over, for at de ikke skal blive altfor heftige. — Han udtaler sin Mening med en sjelden Modstand og Bestemthed, med ligesaa lidt Hensyn til Benner som til Modstandere, men dog bliver altid hans Foredrag de betydeligste man hører i Thinget, thi ikke alene afrybder han ofte sin Tale for med den største Bøddel at opfange og besvare Modsigelser fra de andre Medlemmer, og derpaa at vende tilbage til Traaden i sit Foredrag; men midt under disse synes der ofte at fødes ny Ideer hos ham selv, hvilke kun staaer i en noget svag Forbindelse med den omhandlede Gjenstand, men som han dog kaster sig over og udvikler i kraftige Træk, indtil han pludselig synes selv at blive opmærksom paa, at han har fjernet sig for langt fra den foreliggende Sag, til hvilken han da høist behændig knytter denne Udflugt i Tankens Rige. Dog, det varer ikke længe førend en ny Idee paatrænges sig ham, og i dens Forsølgning viger han atter bort fra Hovedtanken, indtil han paany bøier ind paa denne, som atter fortsættes en lille Stund. Skøndt hans Ideer er meget langt fra at ligne Faar, har han dog ofte under sine Foredrag forekommet os som en Faarehvirv, der snart maatte vige til Højre og snart til Venstre for at jage de vildfarende Dyr tilbage til Flokken, som paa samme Tid drives fremad paa den lige Wei, kun noget langommere end det kunde stæe, naar disse Udflugter til Siderne ikke behøvedes. Smidlertid giver disse korte Forsølgelser af nye Ideer ofte hans Modstandere Vaaben ihænde mod ham, thi da han naturligtvis ikke paa Stedet kan give dem en saadan Udvikling og Paafklædning at de kan blive forstaaelige og mindre stødende for Modstanderne, saa synes de ofte i deres første Fremtræden absurde eller paraboliske, og uden at berøbe dem dette Udseende, som de tvertimod søger at forhøie, kaster Modstanderne dem senere tilbage paa ham selv, i Forbindelse med Beskyldninger for Upraktisshed, som virkelig er latterlige, naar man stiller

dem ved Siden af de mange praktiske Vink og Sandheder, hvoraf hans Foredrag næsten overstrømmer. Det er imidlertid ikke nogen ny Taktik at søge at latterliggøre det, man ikke gjerne vil indrømme eller ikke forstaaer. — At skildre hans politiske Karakterer er vistnok overflødig, thi selv hans Fjender maa indrømme, at han er den varmeste, meest begavede og uroffeligste Ven af Folketsfriheden. De som ville benægte det ligner ham der pidskede Havet i affindigt Kaseri, fordi han ikke kunde beherske det."

Tscherning har været skildret af en af sine sædvanlige Modstandere som en Mand, der havde haft Tillid til alle de Ministerier, vi havde haft, og at vi neppe vilde nogensinde faae et Ministerium, hvortil han ikke havde Tillid. Dette indrømmede han ogsaa selv og forklarede sig derom saaledes: „I de betydeligere politiske Sager har jeg støttet de forskjellige Ministerier og modarbejdet alle de Bestræbelser, som gik ud paa at fremkalde Forandringer i Ministeriet, uden at det laae klart for Dagen, hvor man forresten vilde hen og hvem der var beredt til at være Bærere for det ny System. Jeg har været en stadig Forkæmper for Monarkiets Organisation i en saadan Form, at de forskjellige Landsdeles særlige Interesser ikke traadtes for nær, at der dog ikke i Organisationen blev nedlagt Spiren til at berettigede fornægtede schleswig-holsteinske Bestræbelser, og at det tydske Forbund ikke beholdt noget Paaskud til Indblanding i andre Sager end dem, der angik Holsteen og Sauenborg. Gjennemførelsen af de Forslag Regjeringen har bragt frem for Rigsdagen, har jeg stadig paa det ivrigste understøttet." — Heri har dog Tscherning gjort sig selv Uret. Det er rigtigt, at han var en stadig Forkæmper for at de enkelte Landsdeles særlige Interesser ikke traadtes for nær. Da Statens Anliggender skulde deles i de „fælles“, der skulde være samlede for hele Monarkiet under een Repræsentation, Rigsraadet, og i „særlige“, som skulde høre ind under hver enkelt Landsdeel for sig, og henlægges under vedkommende Landsdeels Repræsentation (i Kongeriget under Rigsdagen), da optraadte han med Bestemthed imod Monrad, G. Hage og flere, der vilde have henlagt en stor Deel Sager til det Fælles, som det lykkedes os at beholde under det Særlige. Især holdt han med en saadan Bestemthed paa, at det militære Udstrivningsvæsen og de militære Naturalpræstationer skulde være særlige Sager, at han i stor Bevægelse og med skælpende Stemme tog sit sidste og afgjørende Vædringsforslag til Grundlovsagen tilbage i 1854, da Konseilspræsidenten ikke vilde afgive en bestemt Erklæring om at de nævnte to Sager skulde vedblive at være særlige. Men Tscherning var, idet han vistnok i flere Tilfælde støttede Regjeringen, hvor ellers alle Andre forlod den, dog ingenlunde staaen som i sine Udtalelser om den; tværtimod kunde han i samme Dieblit som han tilbageviste og bekæmpede Andre, der angreb Ministeriet, selv angribe det paa det skarpeste. At han støttede Bluhmes Ministerium 1853 i Toldsagen og Arvesagen er indre Alle, men dette var ikke noget Paa-faldende, thi det gjorde mange andre Politikere foruden ham. Derimod søgte hans læreragtige Opfattelse af mange Forhold ham ofte til at indtage Stillinger, som selv hans nærmeste politiske Venner ikke kunde forstaae eller følge. Derimod stemte han i fuld Samstemning med os Andre imod Fællesforfatningen af 2den October 1855 og imod dens Af-søbning af 18de November 1863. Hvad der især blev hans politiske Venner usforklarligt, var hans Understøttelse og Tilslutning til den Ørstedske Forordning af 26de Juli 1854, som blev udstædt uden at have været forelagt, endmindre vedtaget af Rigsdagen. Han modtog kongelig Udnævnelse som Medlem af det ved denne Forordning indførte Rigsraad,

og gav det derved end yderligere sin Billigelse. Det var en Følge af hans store Genialitet og hans stærke Aand, at han stod i et ganske andet Forhold til de politiske Mænd han nærmest samvirkede med, end man i et Parti eller i en politisk Kredts i Almindelighed staaer i til hverandre. Der var nemlig ikke Tale om, at Tscherning i en vigtig Sag eller i et afgjørende Vendepunkt skulde tage Hensyn til Andres Meninger. Kunde han faae dem med, saa var det godt, men kunde han ikke vinde dem for sine Meninger, saa gif han sin Wei alene. Han skrev saaledes selv: „De Forslag, som af Regjeringen have været bragte for Rigsdagen, har jeg stadigen paa det ivrigste understøttet, hvorved jeg meer og meer er bleven skilt fra, ja kommen i stærk Mod sætning til tioligere politiske Venner. Denne Hølering er gaaet saa vidt, at jeg har anset det nødvendigt i sidste Rigsdagsmøde (1854) at jeg ogsaa maatte ansee mig skilt fra de Mænd, som i Spidsen for Bondevennerne og det Parti i Rigsdagen, som sluttede sig til dem, havde siden dens første Møde gaaet Haand i Haand med mig, da de nemlig nu svigtede mig ved at forkaste et af mig stillet, senere af Ministeriet optaget, mæglende Forslag.“ — Naar vi ville give en Fremstilling af Tschernings Kamp for Folket og Friheden, saa er det især Pligt at lade ham selv begrunde de Afvigelser fra hans politiske Venners Standpunkt, som stilte ham fra dem, og det er saaledes nødvendigt, at jeg her anfører ham selv talende til Forklaring af hans Tilslutning til og Forsvar for 26de Juli-Forordningen af 1854. Under Grundlovs Kampen med det Ørstedste Ministerium, i Begyndelsen af 1854, udtalte han:

„Der maa vel lægges Mærke til, at det ikke er utænkeligt — skjøndt jeg meget gjerne indrømmer, at det vilde være i høi Grad vanskeligt at gennemføre og upraktisk — at Fællesforfatningen kunde være i fuld Virksomhed ved Siden af den nuværende Rigsdag; thi hvad vilde da stee? Ikke andet end det, som stee i dette Dieblit, men paa en noget mindre bebyrdende og besværende Maade. Hvad der da kom fra Fællesforsamlingen, var ikke andet ligeoverfor den danske Rigsdag med Hensyn til Landsdelen Danmark, end Lovforslag, saaledes som det nuværende Geheimestatsraads Beslutninger, der jo dog gjælde for Heelstatsbeslutninger, ikke ligeoverfor den danske Rigsdag ere andet end Forslag til Lov, thi til Trods for, at man siger til os: „Vi eie med fuldkomment Herredømme de to Femtedele“, saa sige vi: „I eie dog ikke det Hele, thi vi have Deel i de tre Femtedele“. Saaledes kunde det blive ved. Da var Fællesforsamlingen en raadgivende Forsamling i alle de Sager, som berørte Landsdelen Danmark, da Landsdelen Danmark gjennem sin Rigsdag var tilstede i dem alle for de tre Femtedele. Fællesforsamlingens Beslutninger vare saaledes kun raadgivende til Regjeringen, lige indtil de som Forslag kom frem for Rigsdagen og der bleve antagne som Love. Jeg indrømmer, at hele dette Maskineri vil i allerhøieste Grad være vanskeligt, ja endog skadeligt, men det er ikke umuligt.“

I et følgende Møde sagde han, at dersom Ministeriet trak sig tilbage overfor en Fordring af ham, da vidste han, hvad han vilde gjøre.

„Jeg vilde have Sagen aldeles i min Haand; og spørger man, hvad jeg vilde gjøre, hvis jeg i et saadant Dieblit kom ind i Regjeringen, saa vil jeg sige det meget simpelt, for at det skal sees, at jeg veed, hvad jeg vil, saa vilde jeg have som første Betingelse, Hs. Majestæts Understøttelse paa en Fællesforfatning, som skulde udgives Dagen efter uden at præjudicere denne Forsamlings Rettigheder. Det er efter min Mening den eneste Løsning, der kunde gives i et saadant Dieblit.“

En saadan Fællesforfatning udstædte derefter det Ørstedste Mini-

sterium den 26de Juli, og Tscherning var derefter dens utrættelige Forvarer. — „Vi skulle tage den, — sagde han i et Møde i Folkethinget — lægge den for os som et Forslag, som en Plan, men vi skulle ikke tillægge den saamegen Bigtighed, at vi i den see et Grundlovsbrud, det er det vi vel maa passe paa.“ — Ved Siden af Forbaret for dens Udgivelse dadlede Tscherning imidlertid ubetinget dens Indhold. „Jeg kjender ikke en eneste Handling — sagde han — hvorved Rigsdagen har lagt Regjeringen i nogen væsentlig Henseende Hindring iveien for at naae Maalet; men jeg kjender fra Regjeringens Side en Hindring for at naae det, idet den har givet en Forordning ud om Fællesforfatningen, der ikke slutter sig til den konstitutionelle Stilling, hvori det danske Monarki for Diebliffet befinder sig. — Naar den hele grundlovmæssige Behandling er gaaet igjennem, og vi veed hvorledes Grundloven for de særlige Anliggender vil blive, da bliver først Spørgsmaalet om vi vil gaae ind paa Frdng. af 26de Juli, saaledes som jeg haaber, at den til den Tid vil være emenderet, thi ligger den for, som den nu er, saa vil Ingen gaa ind paa den.“

Da der efter Ministeriets Afgang fremkom Forslag om at sætte det under Rigsretstiltale for at have afholdt endeel ubevilgede Udgifter, holdt Tscherning paa at man skulde indskrænke Erstatningskræbet til 171,000 Rblt., thi „den første Gang Folkethinget fører et Ministerium for Rigsretten, bør det være en Klogstabsregel for dets egen sikre Seiers Skyld, at indskrænke Anklagen til saa lidt som muligt og saa sikkert som muligt.“ Hans Forslag vedtoges ikke, og han var den Eneste, som stemte imod Tiltalen.

Da det Ørstedste Ministerium var blevet afløst af Bangs Ministerium, med Andrae og Hall som Medlemmer af samme, benyttede de som bekjendt den Forordning, som de selv havde erklæret for ulovlig, til at fremtvinge den aristokratistiske Fællesforfatning af 2den October 1855, idet det forelagde først Tyvmandsraadet sit Forfatnings-Udkast med den Besteb, at det kun vilde have et ubetinget Ja eller et ubetinget Nei for samme, for dermed siden at kunne tvinge Rigsdagen til ogsaa at vedtage det uden Forandringer. Denne Fordring til Rigsraadet var imidlertid Tscherning for stiv, og han tilligemed en af Holstenerne vare de eneste 2 som af Raadets 20 Medlemmer stemte Nei dertil. Hans Begrundelse af dette Nei kan ikke gives, thi det paagjældende Raads Forhandlinger vare hemmelige, men da det samme Forfatningsudkast kom til Rigsdagens Folkething, da stod Tscherning op i hele sin Kraft og bekæmpede det. Han sagde blandt andet herom: — „Hellere Intet end dette, hellere den fuldkomne Tomhed end den Fordærvelse, dette vil føre med sig. I dette Forfatningsudkast laae en Undergravelse af det, hvorpaa hele Folkets Vel beroede. Dens Grundvæsen var Gjenindsjørelsen af den meest skærende og skarpeste politiske Ulighed med en spottende henkastet politisk Lighed. Enhver Udtalelse om, at han vilde beskytte noget andet Ministerium end det, der stoffer os en Stilling, vi som et Folk kan være tjent med, er Usædighed, er Bagvaskelse. Han havde fuldt saa meget som nogen Anden stræbt for, da Tiden kom, at skaffe det nuværende Ministerium tilstede, thi Ingen kunde bedre end dette have gjort, hvad der burde have været gjort; og en af Berettigelseerne til nu at gjøre Modstand var, at vi ikke bleve spurgt om hvorledes vi kunde være tjent med at blive repræsenterede i Fælles-Representationen. Spurgte man om denne Forfatning svarede til sin Hensigt som Rigsgrundlov, maatte han svare et bestemt Nei. Den savnede i sin indre Organisme de Midler, der skulde give den Styrke, thi Stycken laae i, at dens Fleertal var Landets

Fleertal, at Fleertallets Udtalelser var Landets Fleertals Udtalelser. Forsatningen fyldestgjorde hverken vore Forpligtelser indad eller udad. Vi havde været berettigede til at vente Valg ved Delegerede, og naar man nu sagde, at de Delegerede fra Hertugdømmerne vilde blive Slesvig-holstenerne, saa vilde han sige, at vi maatte vedblive at staaes med Slesvig-holsteinismen til den var opslidt; men det var den største Fare at forvanske Repræsentationen for saa at kunne sige, at der ikke mere var Slesvig-holstenerne i Landet. Under Oprøret var der saa Bedragere og mange Bedragne; de militære og civile Embedsmænd vare dem, der stode i Spidsen for Oprøret. Nu vilde man ubelufte de mange Bedragne, det almindelige jævne Folk, og opstille de saa Bedragere som politisk privilegerede Folk. Mange havde skjult, at de gjerne vilde af med vor nærværende Repræsentation, og gav nu deres Ja til det der forelaae, for derved at blive det kvit, som de gjerne vilde af med. — Rigsraadet havde ikke været sat istand til at forbedre Lovudkastet. Raadets Forhandlingsprotokol vilde vise, at der var et stort Haab om at faae Fleertal for et Tolammer-System. Jo mere Rigsraadets Forhandlinger kunde komme til almindelig Kundskab, desto mere vilde man see, at det var viist formeget tilfide, og at der var udøvet en farlig Tvang imod det. — Som bekendt gaves Folkethingets Samtykke til Fællessforsatningens Udstedelse med 54 St. mod 44.

Under den skarpe og bittere Kamp om denne Forsatning maatte udkomme, og hvori ogsaa Tscherning angrebes paa det henhjnsløfste baade i Thinget og i Pressen, holdt han et glimrende og staaende Selvforsvar, hvoraf det Væsentlige fortjener at gjengives her som Udtryk af hans aabne, ligefremme Karakter og hans usminkebe folkelige Sind. Det var den 21de September 1855 i et Aftenmøde, at han i et Foredrag, der optager 35 Spalter af Folkethingstidenden, udtalte følgende:

„Hvad min Mening i saa Henseende kan være, har lidet at betyde i denne Forsamling, thi jeg staaer ikke her som nogensomhelst Fører eller Leder. Jeg har i min hele Stilling og Opfattelse af disse Forhold været i en fuldkommen Afsondring fra de øvrige Medlemmer af Rigsdagen, og om end tilfældige Sammenstød af Omstændigheder bringe os til nu at gaae den samme Vej, saa er dog ikke dermed indtraadt nogen nærmere Forbindelse af den Art, at det gaaer an at betragte mig som Fører. Naar mange ærede Medlemmer have saa at sige samlet deres Angreb paa mig for derved at svække Sagen, saa er det en Politisk, der er saa berettiget som enhver anden, men som jeg tilbageviser med den ganste simple Betragtning, at min Anskuelse af Forholdene er bleven uændret. — Det var en ganste anden Sag, naar Forslag fra mig vare de ledende, de afgjørende, saa skyldte jeg at gjøre Rede og Rigtighed derfor. I alle mine Handlinger dette Spørgsmaal betræffende har jeg ikke handlet efter Indskydelse af mit „Hjertelag“. Jeg har ofte advaret imod Hjertelaget i politiske Sager. Jeg har ikke haft noget tænkeligt Hjertelag for nogensomhelst af det afgaaede Ministerium. Jeg staaer i intet Omgangsforhold eller Venstabsforhold til det, jeg har aldrig nydt noget Godt af det, jeg har viist det fuldkommen saa mange Tjenester, som det har viist mig. Jeg staaer derimod i venstabeligt Forhold til enkelte af de nuværende Ministre, jeg har viist dem Venstab og modtaget Venstabsbeviser af dem, og jeg ønsker dem personlig alt Godt og staaer i Omgangsforhold til nogle af dem, saa skulde der være Spørgsmaal om „Hjertelag“, maatte det føre mig til dem, naar her er Spørgsmaal om Undersøgelse af Forholdene, om en Overveielse af den hele Plan, som forfølges for at naae til et givet Maal. — Jeg har ikke nogensinde indladt mig paa et Forsvar

for Frdng. 26. Juli 1854 i den Betydning, at den i og for sig skulde være ønskelig, brugbar eller nyttig. Jeg har fra første Dieblit, jeg har haft med den at bestille, gjort Alt, hvad der stod i min Magt for at staafe den ændret, hvor jeg endnu stræber hen til at faae den ændret. Jeg har taget imod Kongens Udnævnelse til at træde ind i Rigsraadet, fordi jeg i denne Udnævnelse har seet, at han vilde, at min Betragtningssmaaede over den Art Sager, som tidlig nok laae for, der skulde gøres gjældende. Kultusministeren (Hall) har bemærket, at alle Ministerier have fundet min Understøttelse, men at denne i mange Henseender har været dem mere til Besvær end til Gavn, fordi jeg har gjort mig al mulig Umage for at styre den Bogn de første, i det Spor, hvori jeg troede at de til enhver Tid kunde drives saa nær hen som mulig imod det Maal jeg ønskede, og det skal jeg gjøre fremdeles. Det kan gjerne være, at denne Understøttelse kan være ubehagelig, men naar et Ministerium ingen bedre har, saa er det nødt til at tage imod den. — Der er gjort den Bestyldning imod mig, at jeg idelig vekslede mit politiske Standpunkt. Det er jo overmaade vanskeligt at staae og fortælle sin egen Historie, men man vil vide, at jeg fra lang Tid tilbage, før 1848, er gaaet løs paa at fremme Samfundsvillingen, og har stadigt tilraadet det menige Folk, som jeg kom i Berørelse med, at søge denne Udvikling ved at henvende sig til den bestaaende Statsmagt, som i det Hele til enhver Tid at respektere og opretholde Statsmagten. De søgte forgjæves Stænderne; der opstod Uroligheder derover, de vidste ikke mere, hvad Dei de skulde gaae. Jeg gav dem det Raad: Vend Eder til Kongen. Stænderne ere kun raadgivende. Saalænge Stænderne ere raadgivende, saa vender Eder til ham og indlader Eder ikke paa Bestræbelser sigtende til Regjeringsforandringer, men holder Eder til at begjære Samfundsförändringer. Det var med saadanne Betragtninger, at jeg i flere Aar før 1848 stod i Forbindelse med denne Samfundsklasse. Og hvilke vare Formaalene? Det første Formaal jeg gif løs paa var, at man skulde sørge for, at den Lovgivning, der stille Landets Befolkning ad i to Dele, dem der skulde hve og dem der ikke skulde hve, Bærnepligten — ophørte; saalænge den bestod, stod den ene Deel af Befolkningen, Bondealmuen, i et Slags Thendeforhold til den anden. De ville Alle hufte, at Soldaten og Soldaterstanden blev dengang behandlet som ringe og underordnet, og jeg vil spørge om man nogensinde har mærket, at jeg har opgivet det Allermindste af dette Formaal. Jeg har dernæst, da jeg laae at de raadgivende Forsamlinger skulde gaae over til at blive lovgivende, raadet de samme Mænd til at tage Deel i denne Bestræbelse, thi dersom I, sagde jeg, gaae ind under en lovgivende Forsamling, ordnet paa den Maade, som den dengang skulde ordnes, saa er Eders hele Stilling gjort langt flettere end nogensinde. Nu er Dieblirket kommet, da I maa bestræbe Eder for at faae Eders billige og retlige Andeel i den lovgivende Magt, og jeg har dengang gjort som ved alle det Slags Forhold, jeg er ikke bleven staaende ved at sige til Nogle: „Gjør det“, „gjør det“ eller til Andre: „Vær imod det, vær imod det,“ men jeg har søgt at løse Opgaven offentlig og forelagt den for Offentligheden. Den Løsning som jeg dengang foreslog, er bleven Grundlaget for vort nærværende Valgsystem til Folkethinget. Naar jeg nu forfølger og forsvarer det samme System i det Dieblit, da det skal knækkes ligeoverfor en Forsamling, der atter skal blive Herre over, hvorledes den menige Mand skal kunne behandles, navnlig med Hensyn til Bærnepligtens Udførelse, kan man da bebreide mig, at jeg forandrer politisk Standpunkt. Jeg har ikke forandret mit Formaal, men jeg har vel forandret Midlerne til at opnaae dette

Formaal. Jeg har i det Hele taget gjort mig det til Regel hellere at gaae tilside, og vinde Kraft og Styrke igjennem de Midler der ere, end Løbe Banden mod Muren og derved slaae den i Stykker uden Nytte; men man vil ikke kunne paavise noget Formaal af mig som jeg har forandret. — I 1848 blev jeg ved Omstændighedernes Magt ført ind i en Virkekræds, hvor jeg fik en mere afgjørende Indflydelse. Jeg har fra tidligere Tid erklæret at Løsningen af vore indre Forhold kun kunde skee igjennem en føderativ Forfatning, fordi enhver Statsdeel derved knyttedes til sine Eiendommeligheder, og vi derved snarere vilde naae til en Overeenskomst om de væsentlige Formaal. Jeg vil spørge den Mængde Medlemmer, der have arbejdet og fægtet imod mig for den Sags Skyld, uden at have kunnet paavise nogen anden Vej eller stille sig i Spidsen for Noget der kunde føres igjennem, om de kunne modbevise dette. Da Kampen var paa sit Højeste, da var det Parti, for hvilket jeg var Leder, i Minoriteten. Majoriteten var i de andre Hænder, som de ikke alene kunde tælle op med Tal, men de bleve tillige af Regjeringen indbefattede med i de vægtige Stemmer, og i Regjeringen selv var deres Mænd. Have de kunnet sætte noget Vedre igjennem? Ere de ikke ideligt vegne tilbage for den Fordring fra vor Side: „Kom frem med noget Godt, og vi skulle følge Der.“ — Jeg har i mange Aar levet under Bladskriverens Udgydelser; lad dem nu kopiere dette og levere det til Publikum uden at forvanske det, jeg skal ikke være bange; jeg vil i det Hele raade enhver af de Herrer til at rode fuldt op i min hele politiske Færd, og ikke tage en enkelt Stump ud deraf; hvad der skrives i et eller andet Blad, kan man ikke agte videre paa, det skrives fordi man skal have et stort Blad fuldt, ligesom man lægger Iblættet i Bøven; det er et Levebrød, det er deres Industri, og der er jo noget hæderligt i at være en Gjenstand, hvoraf Andre kunne leve. Det er godt at kunne holde det ud og jeg har ikke noget meget ømt Skind.“

Disse Udtalelser kaste et klart Lys over Tschernings hele politiske Sjæren og Vaden, naar man vil dømmе derom efter hans egne Betragtninger og Bevæggrunde, og dette maa dog vel til Slutning blive den meest holdbare og den meest retfærdige Maalestok.

Efter at Forfatningen af 2den Oktober 1855 var givet, vistes der som bekjendt meget snart en Modstand imod den fra Slezwigholstens Side, der førte til en Forbundsbeslutning, hvorefter Forbundet vilde gribe ind med væbnet Magt imod os naar ikke den nævnte Forfatning ophævedes for Holsteens og Lauenborgs Vedkommende. Dette førte til at Hr. Hall af sin egen Magtfuldkommenhed, uden at forelægge Sagen for Rigsraadet, oplydte Tydslands Fordring, idet han, ved et Patent af 6te November 1858 ophævede Forfatningen af 1855, forsaavidt den omfattede Holsteen og Lauenborg. Denne Foranstaltning var aabenbart et egenmægtigt og uberettiget Skridt af Hr. Hall, og der var stor Tvivl om, hvorledes man burde stille sig dertil. Tscherning stillede sig til dette Spørgsmaal paa en meget klog, tilbageholdende og forsigtig Maade, som fulgtes af Raadets øvrige Medlemmer. Han sagde: „Jeg tvivler ikke i nogen Henseende om Rigsraadets Kompetance som Rigsraad for det danske Monarki. Hvorledes jeg finder mig eller ikke finder mig i de Indstrænkninger, som hydre Tryk fremkalde, det er mig i dette Øieblik ikke magtpaaliggende yderligere at forklare; jeg siger hverken at jeg anerkjender deres Rettighed eller underkjender deres Rettighed, jeg finder mig i, at de bestaa, — jeg siger ikke, som en nødvendig Følge af Omstændighederne, men som en Kjendsgjerning. Regjeringen har ikke ved dette Patent kunnet tænke paa at berøve Rigsraadet dets fulde Virksomhed. Vi ere valgte og udnævnte til

at tage Sæde i et Rigsraad for det danske Monarki. Saalænge en af Kongen og Rigsraadet i Forening tagen Beslutning om en Forandring af Forfatningen ikke har været tagen, har ingenfomhelst fremmed Indflydelse eller kongelig Kundgjørelse den Magt at forandre Rigsraadets Væsen som et Rigsraad for det danske Monarki". — Han var efter denne Opfattelse af den Mening, at de hollsteenske og lauenborgske Medlemmer vedblivende maatte have Sæde i Rigsraadet, uagtet de to Hertugdømmer ikke længere havde Deel i Forfatningen. Han stillede derfor Forslag om, at de udeblevne Medlemmer fra de paagjældende Landsdele skulde indfaldes til at give Møde i Forsamlingen, men efter en lang Forhandling forkastedes dette med 40 St. mod 6.

Den forvirrede Tilstand, som Hr. Hall's Kundgjørelse af 6te November 1858 havde fremkaldt, førte ogsaa i denne og følgende Rigsraads-samlinger til flere Konflikter, hvor Tjersning med Fasthed og Konsekvents hævede Forfatningens nøiagtige og uforandrede Overholdelse, hvori han understøttedes baade af Venstre og Høire, imod Ministeriet og den kongevalgte Præsident, medens Ministeriet med sit fastsluttede national-liberale Fleertal satte igjennem hvad det lystede.

Under den truende Situation i Begyndelsen af 1861 enedes 137 Rigsdagsmænd om en Adressens Affattelse. Den udsendes derefter til almindelig Underkrift og tiltraadtes da af 71,000 danske Mænd. Udarbejdelsen af Adressen overdroges i en Samling af Rigsdagsmænd til 11 Medlemmer af de modsatte Partier, og som En af disse havde Tjersning en væsentlig Indflydelse paa dens Indhold, der endte med at udtale, at saalidet det danske Folk gjør nogen Forbring paa at beherske Holsteen og Lauenborg, saalidet vil det taale, at Holsteens og Lauenborgs Forhold til Monarkiets øvrige Dele ordnes paa en Maade, der bringer disse i nogen Afhængighed til det tydske Forbund, og: at vi ere rede til ethvert Offer for at hævede Kongeriget's og Slesvigs bestaaende konstitutionelle Forening og den danske Nationalitet's lovlige og billige Ret i Slesvig". — Heri var altsaa Tjersning fuldkommen enig, men han udtalte sig imidlertid i April s. A. advarende imod at inddrage Slesvig i særlig Forbindelse med nogen af de andre Landsdele, men for at fastholde den som en Landsdeel for sig selv; imod at bryde de Overenskomster, som havde bundet almindelig Anerkjendelse; imod at overvurdere den Hjælp, som vi meente at kunne gjøre Regning paa fra andre Magter; imod at stole for meget paa vore egne Kræfter; og imod at stille overspændte Forbringer til de Styrende.

I Rigsraads-samlingen i Januar 1862 forelagde Regjeringen et Udkast til nogle Forandringer i og Tillæg til Fællesforfatningen, der lempede noget ved adskillige af de meest ufolkelige Bestemmelser, men som dog i det Hele ikke vilde bringe nogen væsentlig Forandring tilveie. Dagsaa her var Tjersning paa sin Post. Han udtalte, at de foreslaaede Skriftrigheder vilde ikke føre til Noget. For Bagatellers Skyld skulde vi ikke give os Skin af at ville forandre de bestaaende statsretlige Forhold, og Udkastet gav os ikke det Mindste, der vilde fremkalde en fastere Sammenlutning mellem Danmark og Slesvig. Vilde man faae os til at tro, at det foreslaaede var nogen virkelig Forbedring af Forfatningen, saa drev man Spot med os. Skjøndt den store ministerielle Fleerhed selvfølgelig var stemt for at føre Udkastet frem, saa mødte det dog fra Mindretallets Side en saadan Modstand, at det nedsatte Udvalg, hvoraf Tjersning var Medlem, lod Sagen ligge uden at bringe den videre.

Hr. Hall havde i Aarenes Løb stadig opfyldt Tydslands Forbringer efter først et Par Gange at have sagt Nej til dem i sine Depescher

indtil han endelig tog Mod til sig og udstedte den kongelige Kundgjørelse af 30te Marts 1863, om Hertugdømmet Holsteens større Selvstændighed. Uvejret traf imidlertid mere og mere sammen og den nævnte Kundgjørelse var aabenbart et nyt Led i den staaende Kamp mellem Danmark og Tyskland. I en Adresseforhandling i Rigsraadets Folkething udtalte Tscherning sig om den dabærende Tilstand saaledes:

„Nu er der ikke Andet for at gjøre end enten at finde et Underlag for at betræde en anden Vej, eller at lade det nærværende Ministerium gaae i Ro den Vej, som det har betegnet, indtil det enten er istand til at føre Sagen igjennem eller det selv kommer til den Erkjendelse, at den ikke lader sig gennemføre. At gruble meget fra Forsamlingens Side over de Vanstueligheder, der ville være ved at gennemføre Sagen, troer jeg ikke er Umagen værd, og jeg tilstaaer, at jeg for mit Vedkommende hellere binder et Tørklæde for Øjnene“.

Den 29de September 1863 forelagde Regjeringen Udkastet til den ulukkelige Forfatningslov for Kongeriget Danmarks og Hertugdømmet Slesvigs Fællesanliggender, der blev understrevet den 18de November. — Tscherning fremdrog strax som hans Hovedindvendinger mod Udkastet, at Landsthinget efter samme vilde mangle Repræsentanter for Landsdelene. Den slesvigste Landsdeel har et væsentligt Krav paa — sagde han — et Sted i Forfatningen at være saaledes repræsenteret, at den idetmindste kan nedlægge et Veto imod den Uret, man vil gjøre den, isald man gjorde den Uret. Denne Lov maa forandres saaledes, at Folket repræsenteres i det ene Kammer, Landsdelene i det andet. Derfor vil jeg stille det Væbningssforslag, at der bliver lige mange Landsthingsmænd for hver Landsdeel. Det at vælge Medlemmer efter Besiddelse og Indtægt, for at de kunne blive konservative, det har saa lidt at betyde, at naar man vil undersøge Historien, skal man altid finde, at de Konservative have gjort meest Spektakel. Der eksisterer intet voldsomt Oprør uden at de meest Konservative have taget Deel deri, bragt det tilbeie, betalt det. I Fristarerne, som vi fangede op ved Flensborg, var der Grever og Baronier og en heel Deel Andre, som levede af Greverne og Baronerne. Ingen Staaender kan komme med mere end een Person, men en Greve kan komme med mange. Jeg vilde meget ønske, at Befolkningen efterhaanden kunde komme til at indsee, at den i denne Folkklasse ved mange Leiligheder vil finde sine bedste Repræsentanter, eftersom den efter min Overthyning her i Landet for Øjeblikket kun har een Hjende af Frihed, ikke fordi det ligger i dennes Hjerte, men i dens Stilling og Natur, og det er Bureaokratiet. Bekæmp Bureaokratiet, og De have Frihed! Lad Bureaokratiet bestaae, og De kunne have et jævnt godt Regimente, men Frihed have De ikke! Det er altsaa de to Punkter jeg med Hensyn til Landsthinget maa fastholde, at Medlemsantallet bestemmes efter Provindser og at der vælges af Landsdelenes Repræsentationer.

I det nedatte Udvalg gav Tscherning som Medlem af samme en selvstændig historisk Udvikling af, hvorledes Forholdet mellem Kongeriget og Hertugdømmerne, især for Slesvigs Vedkommende, var i det paa-gjældende Øjeblik, og den er især oplysende, naar man tilfulde vil forståa hans Standpunkt i vore indviklede og uklare Forfatnings-Forhold. Denne Deel af hans Minoritets-Betænkning fortjener derfor vor særlige Opmærksomhed. Den lød som følger:

„Før 1848 maatte Monarkiet i væsentlige Henseender betragtes som sammensat af tvende Landsdele, Kongeriget Danmark den ene, Slesvig og Holsteen den anden, under en fælles Overbestyrelse. Den ene vældige Styrrer betragtede i den Grad disse to Dele som udgjørende tvende

afføndrede fideordnede Landsdele, styrede under hans Overhøihed, at han, da han besluttede at føre dem som samlet Stat ind paa den konstitutionelle Udviklingsvei, ikke betænkte sig paa at give Tilsagn om Opretholdelsen af denne Tvedeling til sine Underjaatter i Hertugdømmerne, og tillige meddeelte lignende Tilsagn ad diplomatisk Vei til paatrængende Forbundsfæller. Hans Efterfølger paa Thronen begyndte endog et Forsatningsværk, som skulde optage den nævnte Tvedeling som Grundlag for Repræsentationen. Som bekjendt standsedes Bærket lige i sin Fødsel, idet den ene Deel, Slesvig-Holsteen, greb til Vaaben, da Bevægelsen i Tydskland 1848 gav bekvem Veilighed hertil. Gjennem Opstanden forsøgte Slesvigholstenerne at fiktte den slesvigholsteenske Forbindelse ved en Tilslutning til Tydskland. Kongen, der forud ved sin Afsending havde erklæret sig villig til at følge sine Forbundsfællers Ønsker, om at give det tydske Forbund en tidssvarende Udvikling, mødte med den største Velvillie sine i Opstand værende Underjaatters Ønsker, da de udtaltes for Thronen. For Holsteen fornægtede han de alt i Forbundsraadets Midte givne Tilsagn om Tilslutning til Tydsklands Udvikling, ubvidende disse Tilsagn til Fyldestgjørelse af alle Holstenernes Ønsker angaaende Holsteens egen Udvikling, men holdende sig til Forbundets Begrænsning afflog han bestemt som Noget, der stred baade mod hans kongelige Pligt og mod hans kongelige Villie, at gaae ind paa nogen Tilslutning til Forbundet paa Slesvigs Vegne, hvorimod han høitidelig udtalte: at ville styrke Slesvigs Forbindelse med Kongeriget ved en fri Forsatning, men ved Siden heraf kraftigen beskærme Slesvigs Selvstændighed ved udstrakte provindsielle Institutioner, navnlig egen Landdag og særlig Forvaltning. Kongen beklagede derpaa ligeoverfor Slesvigerne, at han som Følge af, at Holsteen som tydsk Forbundsland maatte gives sin egen fuldstændige Forsatning, maatte opgive den tilsigtede forfatningsmæssige Eenhed for hele Monarkiet, som han havde haabet at faae tilveiebragt, men han tilsaagde Slesvigerne, at de i Forening med Danmark og ved egen Medvirkning skulde faae en fri folkelig Forsatning. Eders Selvstændighed som Slesvigerne skal, ved Siden af den fælles Forsatning sikkes ved egen Landdag, egen Administration, egne Domstole, ligelig Andeel i Statsafgifter efter Forhold af Folkemængden, retfærdig Anvendelse af Statsindtægternes Overskud, ingen Konsumtion, lige Berettigelse af det tydske og det danske Sprog, baade paa Rigsforsamlingen og Landdagen. — Jeg for min Part lægger saameget mere Vægt paa disse Tilsagn, som jeg har været med at tilraade dem og at borge for deres Opfyldelse. Tilsagnene bleve dengang ansete for saa vigtige fra deres Side, som antoges bedst at kjende de slesvigske Tilstande, at de udgav trykte Kundgjørelser, hvori de igjennem Fortolkning og Forklaring næsten ubvidede de givne Tilsagn. Jeg har i disse Kongens Udtalelser ikke seet Bøfter afbuvne i Nøden, men Bebudelser af den hensigtsmæssigste, Frihed og Udvikling meest sikrende Organisation. Den staaer stadig for mig som det Bedste, der i nærværende Tid med sine mangeartede gjærende Krav paa Samfundsforførgelse og personlig Selvstændighed laaber sig tragte efter. — Kongens velvillige Bestræbelser hindrede ikke den revolutionære Bølge fra Tydskland fra at overstulle os. Preusserne i det tydske Forbunds Spidsse stillede sig paa Slesvigholstenernes Side og krævede under Navn af status quo ante (den hidtilværende Tilstand) Alt, hvad Slesvigholstenerne havde krævet. De beraabte sig herved paa det aabne Brev af 7de September 1846 med tilhørende Aktstykker, overstred Sideren med Vaabenmagt, hjalp Opstandsregjeringen til at gjøre sig til Herre over Landet, fik Slesvig til at fiktte

Affsendinge til Frankfurt, kort agtede ulovlig Magts Begrændsning. De Magter, England, Rusland, Frankrig, Sverrig, der som Garanter for Wienstraktaterne skyldte at haandhæve Freden paa disse Grundlag, forbleve saa godt som rolige Tilskuere ved dette Overfald paa en Fyrste, der med saa stor Høimodighed var kommen sine Forbundsfejlens Ønske imøde, og med saa stor Velwillie bød sine Undersaatter Fred og Frihed inden de Grændser, som ved den europæiske Statsret betegne hans Rige. Ingen af disse Magter vilde anerkjende noget klart Retspunkt i Striden til Gavn for Danmark. De vare nærved i Slesvig, at see istedetfor en Landsdeel under Kronen en Art selvstændig Stat i Europa. Efter at disse Stater en rum Tid havde ladet Danmark lide under Trykket af Overmagten, og en af dem var traadt imellem som Mægler, foreslog den som Fredsmægler enten en Tilbagevenden til Slesvigholsteen eller en Deling af Slesvig mellem Danmarks og Holsteens Styrrelse. — For at vise sit Sindelags Oprigtighed lod Kongen samle Affsendinge fra Kongeriget (Slesvig var i Opstandstyreliens Vold) og lod forelægge for dem et Forslag til en Grundlov for Danmark-Slesvig. Det erkjendtes vel, at Forholdene paa den Tid ikke vare vel egnede til at gennemføre denne Sag, da slesvigste Udvalgte ikke lode sig stæffe tilveie, men i Modsetning til Forbundets Paaastand om Slesvig paa Holsteens Vegne, var Regjeringen nødt til at tage Slesvig med ind under Forfatningsforslaget, for at hævde Kongens retmæssige Paaastand. Vanskelighederne vare imidlertid saa store, at flere af den Grundlovgivende Forsamlings Medlemmer først gik ind paa for Alvor at tage Grundlovsforslaget under Behandling, efterat et betydeligt Overtal efter en dybtgaaende Forhandling havde besluttet at gaae fremad. Grunden til denne Afgjørelse maa vistnok især søges i de praktiske Hensyn, som de vanskelige Tidsforhold krævede at der toges. — Der blev altsaa skredet frem med Grundlovsudkastet, uagtet man var sig bevidst, at der heftede en væsentlig Usuldfommenhed ved det, men derfor blev Kongens Stadfæstelse kun givet med det Forbehold; „at Ordningen af Alt hvad der vedkommer Hertugdømmet Slesvigs Stilling berøer indtil Freden er afsluttet.“ — Allerede længe forud for den Dag, da Grundloven traadte i Kraft, finder man i de diplomatiske Skriftstykker Bebreidelser over tilfikkret Inkorporation af Slesvig i Kongeriget. Man var ogsaa dengang igjen isærd med at underhandle i Berlin om Waabenstilstand. Disse Underhandlingers Nytte var saa anerkjendt, at selv de som egentlig vare dem imod, dog ikke turde fraraabe dem, „idet vore Forhold ere af en saadan Natur, at man ikke paa nogen Maade bør foretage Noget, der kunde udtydes som Utilbøielighed til at slutte en rimelig Fred, eller som kunde støde Stormagterne fra os.“ Waabenstilstanden, der endnu ikke stæffede Kongen Hertugdømmet i Slesvig og som lod Opstandsregjering og Hær befæste sig i Holsteen, forudsatte Fredsunderhandlinger, hvis Grundlag lod formode, at Regjeringen var fattet paa at ordne Staten i føderativ (forbundsmæssig) Retning. Da Fredsunderhandlingerne endelig foretoges, førte de ogsaa mere og mere ind paa denne Vej, Enighed herom lod sig dog ikke opnaae og man greb til under 2den Juli 1850 at slutte den saakaldte simple Fred, hvorved Krigen skulde ophøre mellem Preussien med Forbundet og Danmark, og hver Part indtræde igjen i de Rettigheder, den havde førend Krigen. Kongen vandt herved Velighed til uhindret at sikke sig den faktiske Besiddelse af Slesvig, og under visse Forudsætninger ogsaa af Holsteen, der ikke længer aabenlyst modtog Hjælp fra Tyskland. For at fremme Fredens Befæstelse fra Preussiens Side og senere fra Forbundets, gjentog Kongen høitidelig de vigtigste Tilfagn til Slesvigerne, og fralagde sig

enhver Tanke om Inkorporation (fuldstændig Indlemmelse) i Kongeriget. Kundgjørelsen herom meddelees Preussen, hvorved de givne Tilfagn fik en forhøiet Betydning, idet de gik over i Diplomatiens Hænder. Derpaa satte Kongen sig ved Vaabenmagt i Besiddelse af den største Deel af Slesvig. Ministeriet, der raadede Kongen i Juli 1850, havde saaledes anseet det nyttigt, vel endog nødvendigt til Rigets Frelse, at formaae Kongen til at handle saaledes. Disse Mænd skulde derfor synes bundne til af al Magt at hjælpe Kongen til at indfri sine Øster saalænge Intet er indtruffet senere, der frigjorde ham, eller forfaavidt de angik Under- saatterne, der kunde bringe ham til at ønske at frigjøre sig. — Det Frem- stridt syntes saaledes gjort, at der var udfundet og antydet det Vilkaar, ved hvis Opnåelse Kongen vilde være istand til at frigjøre sig for de slesvigholsteenske Antecedenter (Forudsætninger). Kongens Beslutning herom fandt sin bestemte Form i følgende Ord, der bleve udtalte i Ma- nifestet af 14de Juli 1850 som Middel til at fremskynde Ratifikationen (Stadfæstelsen) af Fredsslutningen:

„I Hertugdømmet Slesvig vil den tydske Nationalitet, ligesom den danske, modtage de forønskede Garantier, og den formeentlige Frygt for, at en Inkorporation af dette Hertugdømme i Danmark skulde være til- sigtet, vil i ethvert Fald være endelig borttryddet ved vort herved fornøjede Tilfagn om, at en saadan ikke skal finde Sted.“

Udviklingen af de Fordele, Freden af 2den Juli 1850 skulde for- skaffe, skred imidlertid kun langsomt fremad. Hæren maatte holdes paa Krigsfoø, hvorved Kasernerne udtømtes. Ministrene trængte stærkt paa deres Kollega for de udenlandske Unliggende, for at fremkalde en hurtigere Løsning, men efter at han havde gjort mange Forsøg og banket paa mange Døre, ansaae han dette kun for gjørligt, naar Kabinetet kunde udfinde nogle betryggende Forholdsregler med Hensyn til Styrelsen i Slesvig, og ganske unddrage de der bestaaende Forhold fra den konge- rigste Rigsdags selv kun middelbare Indflydelse, gennem dens Indflydelse paa de ansvarlige Ministre. De fremmede Magter betragtede vore Til- stande som en faktisk Inkorporation af Slesvig. Udenrigsministeren, er- kjendende sin Uformuenhed, tilbød at træde tilside; vilde man ikke tage imod dette Tilbud, saa foreslog han, at et af Ministeriets Medlemmer skulde forsøge personlig at føre Underhandlingerne ved de to tydske Stor- magters Hoffer, der nu syntes at have nærmet sig hverandre i den danske Sag, for ved disse Underhandlinger at bringe Freden til nogenlunde at blive en Virkelighed. Den Minister, som overtog dette Hverv (Sponned), bragte det derhen, efter nogen Reisen frem og tilbage mellem de to store tydske Hoffer, at hans Forslag bleve antagne som tilstrækkelig Beviiis paa den danske Regjerings alvorlige Ønske om, at samle hele Staten til en Eenhed, ligesom tidligere, under tilstrækkelig betryggende Former for samtlige Landsdele. Dog gaves denne Tilstemning, der skulde medføre Paci- fikations-Forholdsregler fra Forbundets Side mod Holsteen, kun under den Forudsætning at der skulde samles erfarne Mænd (Notabler) fra de forfjellige Landsdele, for nøiere at prøve de gjorte Forslag, og nærmere udvitle dem efter fælles Overlæg. Forslagene bare i det Hele Bræget af Jøderalismen til gjensidig Siftring for Landsdelene. — Notablerne (i Flensborg) kom ikke til Enighed. Fleertalsforslaget blev imidlertid fundet uantageligt som Middel til endelig Fredsslutning. De tydske Magter be- skyldte jaavel dette Forslag som Regjeringen ved sin hele Holdning for stadig at samle med Inkorporationshensigter paa Slesvig, og for dansk Genfidighed i Behandlingen af de slesvigste Undersaatter. Hvor de saa- kaldte venkfabelige Magters Stemmer lode sig høre, førte de lignende

Klagemaal. Ved alt dette fandt Slesvigholsteinismen Anledning til igjen at titte frem, især i Form af Delingsønsker. — Den østerrigiske Regjering, som i Forbindelse med Preussen havde sendt Tropper og Regjeringskommissairer til Holsteen, for at gennemføre Fredsværket, blev træt af den lange Hendragen af Stridspunkternes Afgjørelse, den trængte meget paa og truede tilsidst med at bruge Magt. Den vilde, at Kongen af Danmark, som jo nu igjen ubetinget var indtraadt som Forbundsstyrste, skulde opfylde i Gjerningen de givne Tilsagn om en for Landsdelene sikrende Statsorganisisme. Den vilde at Kongen herved tydelig skulde opgive den af Forholdene i 1848 frentaldrte Udsondring af Holsteen, og deraf flydende Sondring fra Forbundet. Paa disse Betingelser var det at Østerrig og Preussen vare villige til at gjenindsætte Kongen i rolig Besiddelse af hans Lande. — Efter længere Vaalen, i Sommeren 1851, indfaae den danske Regjering endelig Nødvendigheden af at komme til en Forstaaelse, En Skriftveksel blev indledet mod Slutningen af Aaret, hvori man fra begge Sider fremsatte sine Meninger og Betingelser. Udbyttet heraf blev Kundgjørelsen af 28de Januar 1852, hvori Kongen af Danmark giver et Omrids af den Ordning, han vil give sit Rige. Statsstyrelsen samles til et Middelpunkt, men Statsvæsenet deles i Fælles-Anliggender og særlige Anliggender. Disse skulde paa forfatningsmæssig Maade overlades til Landsdelene, hine ligeledes paa forfatningsmæssig Maade forvaltes umiddelbart under Fællesstyrelsen. Schleswig-Holstein skal derved være endelig opgivet, men til Gjengjæld derfor enhver Art Incorporation af Slesvig saavel som af de andre Landsdele være ubeløftet ved Forfatningen. For begge Sprog blev tilfagt behørig Sikkerhed. — Saavel i dette Aktstykke som i den Skriftveksel, hvoraf det er udgaaet, er Incorporationen af Slesvig saavel som Schleswig-Holstein ganske opgiven gjennem en tydelig udpræget Samstatsordning (Landsdelenes føderative [forbundsmæssige] Sammentnytning til een Stat), der er optagen som den meest sikrende for Undersaatterne ved Opgivelsen af Enevælden. Hvilke Omstiftelser vor Stat end kommer til at undergaae som Følge af de i 1848 indtraadte Forvillinger, saa forekommer det mig at vi her have det Grundlag, paa hvilket vi maa staae fast, saalænge idetmindste til vi have gjenneemgaaet den Krisis, som vi befinde os i siden hiint Stæbnesvangre Aar. Vi have her fundet et Rettsstandpunkt, som vi ikke af egen Drift kunne forlade saalænge ikke noget Andet bydes os under meget gode Garantier. Det er denne Betragtning som har ledet mig, da jeg raadede Rigsdagen at nøies med, at Grundloven af 5te Juni 1849 indskrænkedes til kun at omfatte Kongerigets særlige Anliggender, saasnart det rette Tidspunkt dertil maatte komme; den ledede mig da jeg i 1854 modtog at blive Medlem af det foreløbige Rigsraad, bestemt til derigjennem at vinde Tid til, uden ydre Anstød at komme til en Forfatning for de fælles Anliggender. Det var i væsentlig Grad fordi Forfatningen af 2den October 1855 ikke forekom mig at fyldestgjøre disse Fordringer, at jeg stemte imod den, og det er fordi jeg ikke kan erkjende, at det Forfatningsforslag, som nu foreligger, yder større Betryggelse for Landsdelene som saadanne end hiint, at jeg agter at stemme imod det, om det ikke forandres til bedre at fyldestgjøre Fordringerne til en Samstatsforfatning, en Forfatning, hvori Landsdelene som saadanne finde Sikkerhed selv i Behandlingen af de fælles Anliggender. — Dette har været umuligt saalænge man ansaae Etkammersystemet som den eneste passende Forfatningsform for Deelagtighed i Lovgivningen angaaende de fælles Anliggender, men naar man først har opgivet dette og optaget Tokammersystemet, saa forstaaer jeg ikke ret hvad man vil værne om ved Hjælp af det andet Kammer, naar det ikke netop

er om Landsdelenes uanfægtede Tilværelse og om deres berettigede Indflydelse som Landsdele paa Statens Ledelse."

Tscherning foreslog i Genhold til det Ovenanførte, at Landsthinget, som han vilde have kaldt "Landraadet", skulde bestaae af 25 Medlemmer, valgte af Kongerigets Rigsdag, 25 Medlemmer valgte af de Slesvigste Stænder, og at Kongen derhos skulde kunne udnævne indtil 25 Medlemmer; men dette Forslag forfæstedes med 46 St. mod 5. — Som bekjendt vedtoges Lovudkastet ved den endelige Afstemning, paa Grund af Carlsens, Fuels og Krügers Tilslutning til samme i det sidste Øjeblik, paa det Vilkaar at den Slesvigste Stænderforsamling ikke skulde faae Stattebevillingsret i Hertugdømmets særlige Anliggender.

Christian den 9de underskrev den vedtagne Forsatning; Hall gif af, Monrad overtog Styrelsen, Krigen udbrød, Monrad lod Londonerkonferencen stilles uden Resultat, Sylland og Als besattes af Fjenden, Monrad gif af, Bluhme-David sluttede Fred paa Vilkaar af de tre Hertugdømmers Afstaaelse, Grundloven angrebes af samme Bluhme-David, varmt understøttede af de Nationalliberale, og nu begyndte den sorgelige Kamp for vor Frihed, hvis Førelse Tscherning deeltog i med sin hele fulde Sjæls Frihed, og hvormed han ogsaa afsluttede sin direkte politiske Virksomhed. Det vilde blive uoverkommeligt her at give en nærmere Beskrivelse af denne sidste Kamp for Tschernings Vedkommende, men han har ogsaa efterladt sig en tilstrækkelig tydelig Forklaring heraf, som jeg skal gjengive. Han skrev dette i Begyndelsen af 1865, endnu inden Forsatningskampen var ført tilende, men efter at han havde opgivet sit Sæde som kongevalgt Medlem af Rigsraadet's Landsthing:

„Den Repræsentation, Rigsraadet, som man nu vil tillægge Ret til at tilvinge sig visse Indrømmelser fra Rigsdagen, førend den rømmer Pladsen for en Repræsentation, der samler Kongerigets Repræsentation til en Heelhed, er bleven til under Omstændigheder, der ei heller kan indgaae Rigsdagen Tillid. Det var i et Øjeblik af stor Forlegenhed for Riget, at Forsatningen af 18de November 1863 blev til. Den blev udgivet for et Redningsmiddel mod ydre Tryk og indre Forvirring, for et Mittel til at sikre Rigets Forbundne mod ydre Fjender, for et Mittel til at vinde Slesvig for en nærmere konstitutionel Tilslutning til Danmark, for Weien, den eneste Wei, hvorigjennem Slesvig kunde vente at opnaae en større Grad af Frihed. Den nærmere Forening med Slesvig blev Løffemidlet for dem, der kun nødig gif ind paa Grundloven af 18de November 1863, fordi de erkjendte, at Repræsentationen efter 5te Juni Grundloven vilde komme til at lide et væsentligt Staaer, naar den tilsigtede Indlemmelse af Kongeriget skulde finde Sted. Mænd, som hidtil freidigen havde afvist alle Forandringer i Monarkiets Fællesforsatning, der lode sig tyde som sigtende til en Udsøndring af Holsteen og Lauenborg, opgave ved denne Leilighed deres Modstand, og gavede deres Stemme til den nye Forsatning, Holsteens Udsøndring, Risten i Londonertraktaten. Naar man nu, efter at disse forskjellige Formaal ere glippede tiltrods for Forsatningen, for ikke at sige paa Grund af Forsatningen, seer at denne ikke opgives, men derimod benyttes til Lvangsmiddel mod Rigsdagen, saa kan man ikke værge sig mod at maatte tilkjende dem Ret, som i hiin Tid ikke vilde erkjende hine store Formaal for opnaaelige, og derfor neppe alvorligen meente, saameget mere, som Forsatningen aldeles ikke syntes indrettet i Overeensstemmelse hermed; dem som strax indsaae, at Hovedformaalet var, i den nye Forsatning at give Forbilledet for de Forandringer, som man ønskede Rigsdagen skulde undergaae. At Novemberforsatningen fra Regjeringens Side var en Weilen til visse Anstuelers og Maaers Gunst

i Samsundet, synes nu ogsaa at vise sig, ligesom ogsaa at flere Medlemmers Tilslutning mindre har gjældet Forsatningens ydre politiske Formaal, end dens Indretning til Gunst for visse Klasse- og Kasteanskuelser. Nu at benytte Forsatningen for disse smaalige Forsængelighedsformaal, efter at der ikke er naaet et eneste af hine store Formaal, vil være for-dærveligt, selv om Lovligheden var soletklar; det er middest talt uædelt, nu da Lovligheden er mere end tvivlsom. En sliq Fremfærd kan kun fremkalde en stærk Bitterhed i store Klasser af Samsundet, en Bitterhed, der vil tiltage, alt som Sagen betragtes nærmere. Hvad der opnaaes vil vise sig faare ringe, det onde Sind der fremkaldes meget stort".

„Den Forklaring, som Regjeringen har givet af dens egentlige Hensigter, til modarbejde den „kostklædte Absolutisme“, „Absolutismen i Badmel“, har ikke kunnet svække den uheldige Betydning af det hele Foretagende; for mig har den end yderligere klaret Blifket for dette eiendommelige Foretagendes Stadelighed. For at begunstige visse Standsfordringer, bagtaler Regjeringen vore indre Tilstande for den hele Verden. Jeg bruger Ordet bagtaler, fordi hine Udtalelser af Regjeringens Talsmænd ere bleven ubstafede i en Kredts af villige Tilhørere, uden at ledsages af det allerringeste Beviis og i aaben Modsigelse med alle foreliggende Kjendsgjæringer. Kostklædt og badmelklædt kan i Danmark kun betyde Bondebefolkningen, men det er netop den, der har viist sig som den roligste, som den, der har været den høieste Statsmagt meest hengiven under alle de Ombæltninger, der have fundet Sted her i Landet. Den er tildeels voget op med Kongemagten i sit Hjerte som dens Støtte og Forsvarer; den har næret denne Tro i Frederik den 7des Tid; det er uflogt nu at svække den“.

„Det saakaldte Menigmandsparti har aldrig udgjort noget herskende Parti i Repræsentationerne; saagobtsom aldrig har det havt nogen Andeel i Landets Styrelse; derimod har det støttet Kglighedsbestræbelserne, hvor det var nødbændigt. Det har aldrig i Statslivet indtaget nogen Plads, der svarede til den Befolknings Talriqhed eller til dens Ødelsler, hvortil det har støttet sig; denne Deel af Folket er det, som man saaledes omtaler, og mod hvem man søger at danne et Baghold, thi som andet kan jeg ikke betragte Rigsraadets Indblanding i Forsatningsværket, for derfra at overvælde Kongerigets oprindelige forsatningsmæssige Repræsentation“.

„Gaaer man dette Lands Tildragelser igjennem siden Indførelsen af det repræsentative System, saa vil man finde, at de Tilfikkelser, som have ramt det, forsaavidt de ikke hidrøre fra ydre uafværgelige Indflydelsler, aldeles ikke hidrøre fra de Badmelklædtes fremtrædende Indflydelse, men langt snarere derfra at disse Badmelklædtes Indflydelse er bleven svækket ved den ubillige og haanende Medfart, de have været undertastede hvergang de ikke dandjede efter deres Bibe, som styrede Landet efter visse forudsattede Meninger og Theorier, usorenelige med Statens, det danske Monarkies Tilværelse, saaledes som den var tilstede i Virkeligheden, overleveret fra Fortiden og anerkjendt af den omgivende Nutid. Jeg skulde endda høre mig for beres Wiisdom, som tro at burde bruge Landets Ulykkestid til, ved saa eiendommelige Midler at fremme en vis Klasse Mænds politiske Ophøielse, naar man kunde vise mig noget Tilfælde, hvor disse Mænd som Klasse eller som Fleerhed eller blot gjennem nogen enkelt fremtrædende Mand have lagt nogen overlegen Statmandsdygtighed for Dagen, have fremfor Andre indseet Tidens Brøst og vidst at bøde paa den. Men hvor jeg har seet dem fremtræde, der har det været mere til Bryd end til Nytte, og stedse rede til at tjene de samme ødelæggende Theorier og hengive sig til de samme Afguder, som den saakaldte Intelli-

gentfes Ledere have svinget og svinge deres Kyllinger tre Gange rundt. De vide ikke, hvad de gjøre, idet de istemme Raabet mod de Kofteklædte, det er: mod Viighedens Princip, istedetfor at deres Lærv maatte være at optræde kraftig for Statsmagten mod den ligeoverfor, samme overmægtige Bureaukratisme, der er den farlige Magt, som er udgaaet af Bevægelsen i 1848, den Magt, som har brudt den personlige Absolutismes Herredom for under Frihedens Mæste og i en mystisk Nationalitets Navn at tilvende sig Magten og sikkre sig Fordelen“.

„Saalænge der var blot en Gnist af Haab tilbage om, at Rigsraadet for Kongeriget Danmarks og Hertugdømmet Slesvigs Fællesanliggender af 18de November 1863 kunde beslutte sig til at opgibe det Forehavende, det efter Regjeringens Forslag var ifærd med, nemlig at ombanne sig til at være et Rigsraad for Kongeriget Danmark alene, der tiltog sig Ret til at behandle visse af Kongerigets Anliggender, som efter Fredsslutningen vare ophørte at være Fællesanliggender og kun angik Kongeriget alene, deriblandt det særligste af alle særlige Anliggender, Kongerigets Forfatning, — saalænge, siger jeg, der var mindste Haab om at hindre dette, saalænge forblev jeg i Rigsraadet og stred imod, men da Landsstyinget i det 24de Møde den 20de December 1864 ved sin Stemmegivning gif ind paa det Forslag, som gav Rigsraadet denne Berettigelse, saa foretog jeg ovennævnte Skridt og udtraadte af Raadet. Under Forhandlingerne om denne Sag havde jeg fastholdt, at Rigsraadet kun lovligt kunde være tilstede til Afslutning af Fredsværket, og derfor afholdt jeg mig fra al Medvirksomhed i Lovgivning. Grundene, hvorpaa jeg støttede min Modstand, havde jeg udviklet tydeligere under Sagens Behandling paa de tidligere Trin, jeg samlede dem ved sidste Behandling i følgende Ord:

„Jeg vil ganske kort fastholde de Grunde, hvorfor jeg, tiltrods for Alt, hvad her er blevet sagt og Alt, hvad jeg selv har kunnet overveie, maa sige, at jeg ikke er kommen til den Erkjendelse, at denne Forsamling, dette Rigsraad, for Fremtiden kan tillægge sig Ret til nogen Forhandling om Gjenstande, men at det hele Foretagende, som man her gaaer ud paa, hviler paa en ulovlig Grundvold, hvorved dog ikke skal være sagt, at Regjeringen paa lovlig Viis skulde kunne have den Deel af Grundloven, som binder Kongen ligeoverfor Monarkiet, formelt Kongen; thi med Kongen bliver denne Side af Monarkiet staaende, medens den repræsentative Side forsvinder, naar den repræsenterede Gjenstand forsvinder, og denne forsvinder saavel i Medlemmerne, som skulle tage Deel i Repræsentationen, da de ikke kunne gjøre sig selv til kongevalgte Medlemmer for Kongeriget, idet de kun ere Medlemmer for Kongeriget og Slesvig, som i Anliggender, der nu alene angaa Kongeriget, og som Rigsraadet og Regjeringen ikke i Fællesskab kan gjøre til Anliggender af en heel anden Karakter. Naar man derfor desuagtet her bliver ved at lovgive over dem, fortrænger man derved Rigsdagen, som er den eneste legislative Repræsentation, der nu har med disse Sager at gjøre. — Den anden Grund, hvorfor jeg afsjort stemmer imod dette Lovforslag, er, fordi denne ubestemte Varighed af to Repræsentationer ved Siden af hinanden giver Anledning til de allerstørste Farer for Statens Bestaaen, og det er efter min Mening en utilægelig Uforsigtighed, at begive sig ind paa denne Bane. — Den tredje Grund, hvorfor jeg stemmer derimod, er, fordi man derved tiltager sig et fuldstændigt Overmaal af Frihed, og den fjerde Grund er endelig, fordi det forekommer mig, at man derved tilsidefætter god Tro og Love mod Rigsdagen“.

Om Tschernings overordentlig indgribende og velsignelses-

rige Virksomhed for vor indre Frihedsudvikling, og da navnlig for Bondestandens Fremvægt baade aandelig og materielt, vil jeg ogsaa lade ham selv tale. Der har ei heller i denne Retning været nogen Sag, hvori han ikke har lagt sit vægtige Lod i Vægtstaaen. Han har i „Nørreindst Tidende“ i 1864 givet en interessant Fremstilling med Overskrift: „Min Politit“, hvoraf det Følgende er et kort Uddrag, som nærmere angaaer hans Politit i vort indre Samfundsliv:

„Paa den anden Side var den store Landalmue stillet som underordnet Tyndebefolkning, Smaaafjødskæderne vare fortrykte, uden Selvbefsthyrelse, uden Foretagelsesaaend, uden Indflydelse og uden Betydning. Kun en overmægtig Hovedstad og et gennem Statsstoler oplært, laugs-mæssigt sammenvævet Embedsfolk ragede frem over Resten, som den ene-vældige Konges Herkerrestaber og som dem, der tillige mildnede og ledede Eneherskerens Regjeringsmagt. Efter at have faaet dette Syn paa vore Tilstande, begreb jeg, at enhver Frihedsbestræbelse paa den Tid vilde levere Herredømmet i Embedsfolkets Hænder og, som naturligt Tilbageslag, vilde Frihedsbestræbelsen vende sig mod Kongemagten som den Side, hvorfra Embedsfolket alene havde følt nogen Indstrænkning af dets Frihed. Men det hørte allerede dengang til min Politit, at ansee kun den Frihed for heldbringende, som styrker Statsmagten, derfor erkjendte jeg Nødvendigheden af at gaae varligt frem. Embedsvæsenet havde alt tiltaget sig overflødig Vælde, der burde ikke gives det meer; Kjøbenhavn var allerede for eensidigt overmægtigt, for begunstiget ligeoverfor Resten af Landet. Nødvægten lod sig kun finde i de fjernere Provindsers Landboalmue. Efter Konges Tab var Kjøbenhavn desuden et slet beliggende Rigsmiddelpunkt.“

„Af disse Betragtninger udgik tvende af mine politiske Hovedformaal. At virke for, at Landboalmuen kom til at indtage en ligeberettiget statsborgerlig Stilling med de øvrige af Statens Borgere, og for at det laugs-mæssige universitariske Embedsvæsen kom til at ophøre.“

„Førend disse Betingelser vare opfyldte eller dog anerkjendte for rigtige, og deres Sværksættelse indledet, meente jeg, kunde det konstitutionelle Frihedsliv ikke behyndes med Held.“

„Som Middel til Opnaaelsen af det første af disse Formaal stod for mig Afskaffelsen af den da bestaaende ulige Fordeling af Værnebyrden. Ved denne var nemlig Befolkningen deelt i to Hovedgrupper, der i daglig Tale endog betegnedes som frifødt og ufrifødt, det er, født fri for Værnebyrden og født til at bære den. Den første Gruppe indbefattede alle Kjøbstædsfødte, alle Adeliges, Embedsmænds, og Rangspersoners Børn; den anden, alle Landalmuemænds Børn. Af første Gruppe udgik, paa ganske faa Undtagelser nær, alle Befalende i Væbningen; af anden alle Tjenende. Forandringen af dette Forhold stod for mig, som det væsentligste Stridt til Opnaaelsen af den borgerlige Lighed, hvorpaa Frihedens Udvikling, hvis den skulde blive heldbringende, nødvendig maatte støttes.“

„Der foreligger saaledes Hovedindholdet af min Politit, Statens indre Forhold vedkommende, saaledes som jeg har bragt den med mig fra mine yngre Aar. Den angik i en væsentlig Grad Samfundet, beskæftigede sig kun lidt med Statslivets formelle Sider (Forfatningsformer) og var i det Hele mere af en negativ end positiv Natur. Den kan sammensattes i følgende faa Sætninger:

„Intet Schleswigholsteen; ingen Forskiel i borgerlig

Berettigelse mellem Landalmue og Resten af Befolkningen, intet univertaristisk laugsbundet Embedsvæsen, ingen standsmæssig Forskjel i Værnepligten."

"Da Værnepligtens Afbenyttelse maatte føre Tanken over paa Bævningsvæsenet og dette naturligtviis leder Tanken hen paa Landets Forsvarstyrke og dets Forhold til fremmede Magter, saa udviklede sig heraf atter væsentlige Dele af mine politiske Grundsætninger. Efter hvad jeg har sagt tidligere, vil man indsee, at jeg ikke behøvede længe at see mig om, for at indsee, at Danmarks Frelse alene lod sig søge ad Fredens Vej, at jo mindre det nødtes til at spille Magt i Europa desto bedre. Bævningsvæsenet maatte derfor være beregnet paa Forsvar, det maatte være talrigt, nogenlunde øvet og forholdsvis kun lidet befesteligt. Landdelens spredte, ved Havarne adskilte Belliggenhed krævede baade Landværn og Søværn, men dette sidste maatte ordnes efter ganske andre Grundsætninger end hidtil. Danmark maatte opgive at være en Sømagt, der med sin Flaade skulde kunne deeltage i større Søkrige, dets Flaades Hovedopgave maatte være, at holde Forbindelsen vedlige mellem Landdelene, beskytte og forsvare de indre Farvande og støtte Landhærens Foretagender."

"Saaledes havde mine politiske Grundsætninger udviklet sig i den Række af 15 rolige Aar, der hengik fra 1815 til 1830. Hvor der i den snevre Kreds, jeg bevægede mig, havde frembudt sig Leilighed, havde jeg søgt at gjøre disse gjældende, men de fandt ikke synderlig Indgang. Først da Aaret 1830 virkede udenfra paa det danske Statsmæstneri begyndte man at forandre det hidtil fulgte System."

"Min Anskuelse om Nødvendigheden af Bondealmuens Udvikling til Rigeberettigelse med de andre Samfundsklasser førend den konstitutionelle Udvikling førtes videre, havde bragt mig til i Forbindelse med andre Mænd at lede Bondealmuen til Selvvirksomhed i denne Retning. Bondestanden henvendte sig i den Hensigt til den kongelige Regjering med sine Krav, uden at tage Deel i de konstitutionelle Bevægelser, som paa den Tid satte saamange i en næsten overspændt Stemning; men da Omvæltningerne i 1848 havde bragt det konstitutionelle Væsen i Forgrund, og de univertaristisk-bureaukratiske Ledere søgte at fastholde det saa ulige fordeelte stænderste Grundlag for Repræsentationen, saa tilraadte jeg Bondevennerne at deeltage i den politiske Bevægelse og kræve Valg efter Folketal uden Stænderfondersing. For saavidt muligt at forebygge skjulte Valgindflydelser, raadede jeg til at fremkalde en virkelig og levende Forbindelse mellem Vælgere og Valgsøgende gjennem det nu benyttede Valgvæsen, og lidt efter lidt at bringe de Valgsøgende til at gjøre dem selv og Andre Rede for deres politiske Anskuelser. Det var forlængesiden bleven Grundsætning hos mig, at den almindelige Stemmegivning med skriftlig og hemmelig Afstemning var fordærvelig."

"Der var kun faare ringe Udsigt til, at Danmark og Slesvig nogenfinde skulde komme til at indtræde i det konstitutionelle Forhold til hinanden, som var betegnet i det Forslag til Grundlov for Kongeriget og Slesvig, der i Efteraaret 1848 var bleven forelagt den grundlovgivende Forsamling; (det blev af den fremmede Diplomati betegnet som Inkorporation) og det var fuldstændig gaaet op for mig, at Frihed, grundet paa Lighed, denne nødvendige Betingelse for Landdemokratiets Deelagtighed i det politiske Liv, kun lod sig gennemføre og sikke ved at de Mænd, som hylkede denne Anskuelse, vare meget forsigtige i deres Optræden, ikke drev Tingene paa Spidsen, holdt tilbage i alle Spørgsmaal angaaende den

nydre Politik, ikke laante deres Kræfter til at fremme Omskiftelser af Ministerier, eller til at støtte opadstrøbende Mænds ærgjerrige Planer. Efter det Kjendskab, jeg havde faaet til Forhold og Personer, var det tydeligt for mig, at dette Demokrati kun sikrede sig, naar det i Repræsentationen sørgede for at have et tilstrækkeligt Antal Mænd udgaaede fra dette naturlige, dette umiddelbare Demokraties egne Rækker."

"Det Rigtige i denne Anskuelse fandt ogsaa snart sin Bekræftelse i den Forbittrelse, hvormed Bureaukratiet, især det yngre, vendte sig imod den Deel af Demokratiet, der i en væsentlig Grad fulgte disse Grundføtninger; det stiftede endog Foreninger (5te Juni Foreningen) for at bekjempe den Modstand, de mødte fra denne Side, især med deres politiske Drømmerier, i Forbindelse med deres ungdommelige Ærgjerrighed."

"Da vi fremfør Alt maatte søge at bringe Landets Dele til velvilligt Sammenhold, og dertil først og fremmest behøvedes en Række af fredelige Aar, saa rettede mit Øie sig stadig paa det Ønskelige i at faae os tilkændt en lignende neutral Stilling som Schweiz og Belgien; vor Beliggenhed og Stilling syntes at gjøre os egnede hertil. Derfor bestred jeg deres Mening, som antog, at vi kun gennem nok en Krig („den anden slesvigste") kunde finde Midlet til at faae rettet de vanskelige Punkter i de indgaaede Forpligtelser. Der var, sagde jeg, ingen Udsetning til, at vi ved en saadan Krig kunde forbedre vor Stilling; det var jo ingenlunde skeet ved den første. Vi vare ikke selv Herrer over at vælge Tidspunktet, og blev den os paaført var Rimeligheden for Nederlag paa vor Side som den svagere."

"Det ligger i Sagens Natur, at den, som vil danne sig en Mening om sit Lands Politik, han maa tillige danne sig en Mening om dets Forsvarsvæsen, thi ihvor fredelstende man end er, saa kan en Stat ofte ikke undgaae Krigen, som f. Ex. i 1848. Men Krigsforfatningen er ikke alene et Middel til Landets Forsvar, den griber tillige paa en saa afgjørende Maade ind i Statslivet og Samsfundslivet, at dens Ordning ikke kan lades ude af Agt, naar Sagen sees fra Statens Tilværelses Side. See vi til Middeldalderen, den nyere Tids Begyndelse, saa var Adelsvælden herstende, saalænge Bævningsmagten bestod af Adelen og dens Følge. Med Stærbarnes Frihed fremkom Stads- eller Borgervæbning som almindelig Borgerpligt; Kondottierer dannede Overgangen til staaende Hære af leiede Frivillige; paa disses Skuldre hævdede Statsmagten sig ud over Standsvæsenet og frembragte eneældige Monarker, der igjen avlede Righeden gennem de talrige af alle Klasser i Folket udstrevne Hære, og saaledes uovillede og styrkede Demokratiet. Men ligesom det nyere, det umiddelbare Demokrati, Demokratiet uden Slavedom nedenfor sig, staaer i nøie Forbindelse med de udstrevne Hære, saa behøver dets Modstandsvæsen mod den for Demokratiet saa farlige Frihedsudvæxt, den individuelle og klassemæssige Frihed (Privilegiet), Righedens Tilintetgjørelse, paa disse Hæres Ordning, saa at de blive en naturlig Støtte for en fast ordnet Statsmagt og en Skole for Lydigheid, Afholdenheid og Underkastelse under en ubetinget styrende Villie. Ligesom den sande Frihed i Staten kun lader sig bevare, hvor det Særlige og det Fælles holdes fondret, hvor dette Sidste ordnes og styres i Statens Middelpunkt, hiint i dens forskjellige Landsdele, saaledes har den demokratiske, den efter almindelig Børnepligt udstrevne eller i Henhold til denne stillede Hær ogsaa sin naturlige Søndring i Hærens stedlige Deel og dens almindelige Deel. I en saadan Hær er naturligvis den langt overveiende Deel af Mandskabet stedlig; derimod den vigtigste og største Deel af Krigsredskabet af en mere almindelig Natur. Som Troppeart betegner Fodfolket den meest stedlige Deel af Hæren:

Krigsskibene, om man vil Flaaden, det meest almindelige Element; hvorledes disse Dele skulle komme til at udgjøre et brugbart Hele, stiftet til hurtigt at udfolde en stor og brugbar Styrke i et givent Øieblik, uden at overbebyrde Landet hverken gennem Folk eller andre Fornødenheder under almindelige Omstændigheder, og uden at træde ud af selve Statsordningen, er den store og vanskelige Opgave for en rigtig Hærordning, Sagen seet fra det militair-politiske Standpunkt."

"Om Befæstningsvæsenet og Balget af Krigstilbehørets Middelpunkter har jeg ogsaa udtalt mig saaledes, at jeg paa dette Sted kun behøver at hentyde dertil. Jeg har udtalt mig mod Kjøbenhavn som Middelpunktet for Krigsvæsenet, udtalt mig mod Dannevirke som Grændsefæstning og mod Fredericia som Fæstning for dens store Omfangs Skyld, der krævede saa kostbare Anlæg og saa stærk Befæstning, og fordi den laae ved det bredere Overgangsted over Lillebelt. Jeg har ved begyndte Værker i 1848 betegnet Dybbel, Snoghøi og Helgenæs som Replikposter og Plankstillinger, og senere udtalt mig for de to Førstes stærke Befæstning, endog tildeels med casematterede Værker, dog saaledes, at Fæstningens Hovedværk kun var beregnet paa en lille, men vel beskyttet Garnison. Senere har jeg udpeget Fehmern som ogsaa stiftet til at afgive en vigtig Replikpost og Plankstilling. Angaaende Søvæsenet har jeg alt for endeel Aar siden betegnet det som en Pligt for vore Krigsskibsbyggere at udfinde en Form af Fartøier, der ved Hjælp af Jernplader som Dælningsmiddel, Damp som benøgende Kraft, og, om kun saa, saa dog meget tvære Kanoner, var istand til at sikke Forbindelsen mellem Øer og Fastland og at støtte Landforsvaret i dets Foretagender."

"Den danske Statsstyrrelse skulde, i forstandig Selverkjendelse, aldrig oversee, hvormeget den trænger til en sikkert fredelig Tilværelse; derfor skulde den arbejde hen til at faae det danske Monarki bragt ind under Europas Beskyttelse som en neutral Stat. Den skulde imidlertid ikke forsømme sit Forsvarsvæsen, men indføre et til sine ringe Evner og store Trang svarende Militærsystem og vel erindre, at enhver Søvæbning, der gaaer ud over hvad der hører til Landsdelenes Forbindelse, Kystrernes Forsvar og Landforsvarets Understøttelse, hører til Angrebskrigen, der i en lille landfast Magts Haand indeholder en tirrende Trufel, uden at give Udseende til nogen virkelig Nytte i Krig med en tillands overmægtig Fjende, og desuden har den svage Side, at den, beregnet paa at forstyrre Handelen, rammer den private Eiendom og det ikke alene Fjendens, men ogsaa de neutrale Magters."

"Vi skulde, og dette har steds været et af Hovedsiemeledene for min politiske Virksomhed, indføre en streng Sparommelighed i Statshusholdningen, for at faae Statsborgerne Leilighed til at opsamle den nødvendige Kapital til Udfoldning af nye Ørene af Vindskibelighed, der kunde give Beskæftigelse til det dobbeltartede Proletariat, som er isærd med at udvikle sig hos os, baade blandt dem, som opdrages til de frie Kunster og til at finde Levebrød i Statens Tjeneste, og som ikke kunne finde Livsopholdet ved Beskæftigelse i disse to Retninger, medens de kun ere lidt stiftede til andre, og blandt dem som sødes i for stort Antal under de landlige Forhold, og ikke finde nogenlunde stadig Beskæftigelse ved Landbruget. En Deel af de Førstnævnte tynge allerede paa Stat og paa Samfund som et gjærende Stof, ligesom ikke saa af sidste Klasse bæres af Fattigvæsenet. Jeg har modarbejdet de kunstige Maader, hvorpaa Statslivet i mange Retninger søges udviklet, og jeg har stræbt at bringe det over paa en naturligere Grundvold. Man kan gjøre hvad man vil, saa bliver Kjøbenhavn ikke til et Athen lig det gamle; vogter man sig

ikke, saa kan det blive ligt det nye Athen, hvor Embedsjægerne ere nær ved at overvælde Finanzministeren og hvor Dagdrivere søge Beskjæftigelse ved Oprør og Statsomvæltninger."

"Men som Sagerne nu have stillet sig, nu, da ganske andre, tildeels modfatte politiske Anskuelser have fejret og fremkaldt Krigen's Ulykkespil til Afgjørelse af Stridighederne mellem Danmark og Tydskland, nu, da Broen bag os er aftastet, nu gjælder ingen politiske Anskuelser meer. Den hele Forudseenhed er glippet for dem, der have ført os ind i dette vovelige Spil, naar undtages den, som var støttet paa Befolkningens Tapperhed; men da denne sidste Støtte, hvor god den end kan være, neppe vil vise sig stærk nok i den saa ulige Kamp, saa maa vi hengive os rolig i Skjæbnens Vold og asvente Ulykkehulets Omdreining. Til Spillet er det jo ogsaa at Folkets kaarne Mænd have henviist os. Vor viseste Mand (Krieger) har jo sagt: „den, som Intet vover, Intet vinder; dristigt vovet, halvt er vundet". Vovet have vi da og det dristigt; have vi ogsaa halvt vundet? Der skal vistnok Tid til at udfinde, hvad der skal vindes. Siden man i de meest afgjørende Dieblitte driver Politik med Ordspog, fristes ogsaa jeg til at optage Ordspogspolitiken og med de mange, der staae til mit Bælg, tage det mildeste og sige: „Medens Græsset groer, døer Hørfemoer", Ijvøndt jeg vel føler, at ligeoverfor den antydede Ordspogspolitik passede bedst: „Hovmod gaaer for Fald"; men jeg vil haabe, at ihvor berettiget Forsætningen end er, saa vil Efterfølgningen ikke blive til Virkelighed."

Da Forsatningsagen, efter at være vedtaget i Rigsraadet, kom for Rigsdagen, af hvis Folkething Tscherning ogsaa var Medlem, da stillede han Forslag til at sætte Ministeriet under Rigsrets-Tiltale for dets Tilslutning til den ny Grundlov, og da denne ogsaa var endelig vedtaget af Rigsdagen, gik han sammen med Grundtvig til Kongen for at bede ham om ikke at underskrive den. Han bekæmpede den saaledes trolig lige til det sidste Dieblit.

Da senere endeel af hans politiske Meningsfæller skriftlig henvendte sig til ham, med Beklagelse over at han havde trukket sig tilbage fra Rigsdagen og med Opfordring til at stille sig paany, gav han gjennem „Nørrejylland Tidende" et udførligt Svar, hvori han bad dem være overbeviste om, at det kun var efter moden Overveielse han havde ophørt at tage Plads i den lovgivende Forsamling. En Grund — skrev han — ligger naturligtviis i min fremrykkede Alder. Det var mig imod at overlæbe mig selv i den her omtalte Virkekreds. I Forbindelse hermed og maaskee i endnu høiere Grad har den Overbeviisning ledet mig, at min Nærvarrelse i Repræsentationen ikke mere vilde have samme Betydning for mine politiske Meningsfæller som hidtil. Jeg og de Mænd som jeg i en Række af Aar havde arbejdet sammen med, vi havde tildeels ophørt at forstaae hverandre, ja hvad der var værre, den gjensidige Tillid var ikke mere den samme som tidligere. — Om Rigsdagsmedlemmerne af det „umiddelbare" Demokrati udtalte han sluttelig, „min Stemme høres ikke," „mig følge de ikke," og han anførte som Beviis herfor, at hans offentlige Udtalelser om vort Hærvæsen ikke ændsejedes da en Folkethingsmand fremsførte dem under Forhandlingerne i Folkethinget. „Vel har Mange sagt mig, skrev han, det vilde være anderledes naar jeg selv var mødt i Thinget, men jeg har den Overbeviisning, at Staden var bleven den samme, og Spotten var kommen til".*)

*) Det forholder sig selvfølgelig aldeles rigtigt, at Tscherning og hans nærmeste flæeraarige politiske Venner i de senere Aar ikke kunde følges ad paa de danske

Endnu i April Maaned 1874 skrev Tscherning en Artikel i „Nørrej. Tid.“, som kan ansees for hans sidste Ord til Landboerne, og hvoraf her gives følgende Uddrag:

„Folkpartiet har atter kjæmpet forgjæves en Rigsdag igjennem for at faae Kongens Syn aabnet for den saa hyppig paaviste Sandhed, at Grundloven ikke bliver gjennemført hverken efter dens Ordlyd eller, og det især, efter dens Aand; det har ikke kunnet formaa ham til at omgive sig med Ministre, der ere villige til at fremme de Love, som paabydes af Grundloven, skjøndt det er nødvendigt for at bringe den indre Overeensstemmelse tilveie mellem Statslivet og det borgerlige Samfund, som ene kan give hiint den Styrke og Villie, som behøves for at fremme en rolig Udvikling. Partiet er optraadt med et roesværdigt Sammenhold, med Maadehold, Udholdenhed og Besindighed. Naar det desuagtet ikke har bragt den Sag, der strides for, mærkelig fremad, maa Grunden især søges i dets eiendommelige Stilling i borgerlig Henseende, som gjør, at dets politiske Overbægt oversees.“

„Man anker over, at Folkpartiets Overtal i Folkethinget er saa ringe og i ethvert Tilfælde kun er en Overbægt i Tal uden behørig Anseelse og Formue. Hertil svares vel med Rette: vi repræsenterer den største Sum af Skatteevne og Skatteydelse, den overveiende Deel af Midlerne til den øvrige Befolknings Ernæring; men er dette Tilfældet, maa ogsaa Midlerne være tilstede til at støtte de Mænds Virksomhed, som slutte sig til Partiet. I maa bringe Penge sammen i saadant Maal, at de betegner eders Magt og eders Villie. Naar vi huster paa de 28,000 Gaardmænd fra 4—8 Tønder Hartkorn, hvem Ophavsmændene til Rigsraadet i 1855 med saa stor Omhu udelukkede fra at være Vælgere til Rigsraadet, og vi med stor Sandsynlighed regner de tre Fjerdedele af dem rede til at støtte Folkpartiet i Rigsdagen i dets Stræben for at fremme Samfunds-Udviklingen i Samklang med Grundloven, saa er Partiet støttet af Dyrkere af saa megen Bøndejord, som omtrentlig svarer til 125,000 Tdr. Hk. En stor Mængde andre Vælgere vil vistnok ogsaa være i Stand til at hde en Skjærb foruden deres Stemme til det fuldt bevidste Formaal; men holder vi os alene til hine, vil enhver af dem uden at gjøre sig trængende kunne offere 3 Mk. aarlig f. Td. Hk. eller i Gjennemsnit omtr. 4—5 St. f. Td. Td. dyrkelig Jord, nogle endog meget mere. Herved indkom allerede 60,000 Rd. aarlig, og mindre burde det heller ikke være fra hele det saakaldte venstre Parti. I andre Lande har mindre Formuende bragt langt større Summer tilveie for almene Formaal, og af de selvskrevne Vælger-Matadorer til Forrettighedernes Thing raader adskillige, hver for sig, over ligesaa stor Indtægt. En saadan Sum vilde faae en stor Betydning som et kraftigt Beviis paa Samstemning

lige og besværlige politiske Veie, som vi maatte befare. Dette forhindrede imidlertid ikke mig, og jeg tør sige ei heller de saa Andre, der i de tidligere Aar stode ham nærmest, fra at see op til ham med al den Tillid og gode Tro til hans Overbæviisnings Fyldte og Reenhed, som vi altid havde næret. Naar vore politiske Veie desuagtet stilles, saa laae Grunden dertil i vor forfjellige Betragtningssmaaade af de Midler som formeentlig maatte anvendes for at naae det Maal, vi vare enige om at eftertrægte. Selv i de Aar da vi fyldigst samvirkede var der den væsentlige Forskjel mellem vore levende Bevæggrunde, at Tscherning i Hjertet var Hælfatsmand og kun af sibeordnede Grunde nødtvungen stattede Eiderpolitikken, medens jeg af Overbæviisning var Eidermand og kun modtog Hælfatsstyret som et nødvendigt Onde. Naar jeg dog her har paataget mig at nedskrive disse Blade som et lille Bidrag til Bevarelsen af den store Taknemlighedsgjæld, hvori navnlig Landalmuen staaer til ham, saa har jeg netop af Frygt for mod min Villie at blive partisk, ladet Tscherning saa meget som muligt selv tale.

J. A. S.

og bestemt Billie; thi Enhver, der kjender hvor mange Steder Bøndermandens Skillinger har Grinde, og hvor vigtigt det er for ham at spare som Familiefader og for sine gamle Aar, hvor uvillig han derfor er til at udgive dem for et uklart fjernere liggende Maal, vil indse Betydningen af et saadant Udstyr til politiske Formaal. Betydningen af et folkeligt Hjælpefond ligger væsentlig i, at det bliver nogenlunde stort. Som Formaal for dets Anvendelse skal eksempelvis nævnes følgende: „Morgenbladet“ er sikkerlig blandt de bedst skrevne Blade for Tiden; men det kunde blive endnu bedre og mere udbredt, om det havde Midler til rundelig at betale Mænd af Indsigt, især yngre fremadstræbende Mænd, for at levere sagkyndige Bidrag til Bladet fra et folkeligt Synspunkt, om dets Pris kunde sættes lavere, de fornødne Følgeblade leveres, mange nu slet ikke eller kun ufuldstændig forstaaede Forhold opklares osv. Da vilde Bladet, i endnu højere Grad end det alt er Tilfældet, blive en politisk Ledestjerne for de efterhaanden temmelig udbredte Venstreblade, ja ogsaa disse kunde maaskee af og til faae Hjælp af Fondet. Dette kunde maaskee ogsaa befoste et Raadgivningskontor for Balgsager og Landbosager, lade duelige Mænd bereise Landet for at yde stedlig Hjælp og Oplysning og selv træde i nærmere Bekjendtskab til Landbovælgerne. Kort, for en sikret aarlig Indtægt af 60,000 Rd. lader sig udrette adskilligt til Støtte for Folkepartierne i Rigsdagen og i Landet. Derved kan Partiet bringes i Forbindelse med Mænd af den udenfor Bønderstanden fødte Befolkning og vinde Rigsdagsmænd af den Art, som for Øieblikket savnes, ikke blot fra Dydighedens men ogsaa fra Ansælsens, om man vil fra Fordomsmens, Side.“

„Men Landalmuen maa ikke blot paa denne Maade fremme sin Forbindelse paa lige Vilkaar med de andre Samfundsklasser, den maa ogsaa holde fast ved og støtte de Mænd af disse Klasser, som har sluttet sig til den. Antallet af dem er for Tiden ikke stort, desto vigtigere er det at holde paa dem som de synlige Vindeled med hine. Bønderalmuen skal nemlig ikke lade sig udstille, hverken som Stand, Klasse eller Kaste i den politiske Stat eller det borgerlige Samfund. Hvergang det er lykkes Samfundets Mindretal at naae denne Udstillelse, saa har det, skjøndt indbyrdes klasjedeelt, i Fællesskab paa forskellige Maader brugt den tilfidesatte Klasse af Befolkningen til almindelig Lastdrager. Saaledes fik i 1660 alle de andre Stænder store Forrettigheder af den eneældige Konges Raade, men Landboalmuen fik det snarere værre end bedre og blev, da den med Gudferne kom mere i Handelen, behandlet mere hensynsløst.“

„Grundloven vil give lige politiske og borgerlige Rettigheder for alle Samfundsklasser. Alting Eder fast derved og viis dem, som ved deres Gjerning godtgjør, at I slutter sig til denne Grundanskuelse og derigennem til Eder, at I skjønner derpaa; thi derved lægger I Eders Billie for Dagen i Gjerningen. Kun ved Enhed i Villien af de mange smaa opnaaes en stor Enheds-Billie, som Ordsproget siger: „mange Vækte smaa giver en stor Aa“, men det er kun sandt, forsaavidt Væktene flyder.“

Af politiske Modstandere har Ngen kjendt Tscherning nøiere som Politiker end Monrad. Han har ikke alene kjendt ham meget nøie, men han har ikke saa sjelden benyttet sit dybe Kjendskab til ham for at fremme sine egne Meninger, hvorom flere Udvalg har Vidne. Monrad har i 1869 givet en kort Karakteristik i „Berl. Tid.“ af Tscherning, hvori da ogsaa særlig fremhæves hans store Medgjørlighed i Udvalgene. Læserne ville erindre, at denne Karakteristik er af en politisk Modstander. Den er saalydende:!

„Folkethingets tilkommende Historiefriver vil kalde en af denne Histories Tidrum det Tscherningske. Tscherning er væsentlig Trier og ikke Skribent. Som Skribent kommer alle hans Mangler tilstaae, som Taler forsvinde de vel ikke, men de dæktes og gjøres usynlige af hans Bektalenhed. Hvor ofte har ikke hans Tale lyot i Folkethingssalen buldrende, drønende, skumrende som en vild Fos, altid fuld af nye Tanker og rig paa Ideer. Vel stod Tankerne nu paa Hovedet og nu paa Benene, og vel kom Ideerne snart paa kryds og snart paa tværs, men altid blev Foredraget vægtigt ved et frisk, nyt og eiendommeligt Blik paa enhver Sag. Forfatteren af disse Vinier har ikke været nogen Tilhænger af Tscherning, men ofte hans Modstander; men han tilstaaer, at han meget ofte har udsat for danne sin endelige Mening om en Sag, indtil han havde hørt Tscherning udtale sig om den . . . Naar Tscherning tog Ordet, blev der altid en lydbløs Opmærksomhed; man vaagnede op af sin Dvale, og den allerinteressanteste Samtale forstummede. Alle blev ingenlunde henrykkede; mange blev vrede, forbittede, men lysvaagne blev alle. Saa blev man nu og da revet hen af sin Videnskabelighed til at afbryde ham i Talens Løb med en eller anden Bemærkning, uagtet det var en Aftale mellem hans Modstandere, at man ikke maatte afbryde ham; thi enhver Afbrydelse gav hans Tankegang fornøjet Kraft og Flugt, derfor var Afbrydelse ham ogsaa overordentlig kjærkommen; han formelig lurede paa den, og hans Dine løb om i Forsamlingen med et udfordrende Blik, og ned slog han med hele sin Kraft-i det svageste Kny, der kom fra den fjerneste Krog i Salen. Dog den, der kun kjender Tschernings Optræden i Salen, kjender ikke mere end den halve Side af hans Virksomhed. Udenfor Salen, i Udvalgene, blev den stride Sø til en rolig, stærk, jævn arbejdende Strøm, der drev Savstærerier, Smedier osv. Hans Flid var utrættelig, hans Arbeidsdygtighed svigtede ham aldrig: han paatog sig de sværeste og møjsommeligste Hverv, og udførte dem med den største Samvittighedsfuldhed. Det er en Selvsølge, at han medbragte i Udvalgene stor Rigdom af nye Tanker og Anstuelser, men hermed forenede han en mærkelig Takt for Samarbeiden, og da han var fri for den Paastaalighed, der har sin Rod i Forsængelighed, saa vidste han at lempe sig og skjelne mellem det Væsentlige og Uvæsentlige. Derjom man havde en Fortegnelse over de Sager, der ved hans Bistand ere førte igjennem Folkethinget, vilde man forbauses derover. Vi vil ingenlunde paastaa, at Tschernings Forudsigelser altid ere gaaede i Opfyldelse, men stundom er det hændet og det i meget vigtige Sager. Han har aldrig taget i Betænkning at udtale sin Mening klart og bestemt, hvor meget den end stred mod Dieblikkets offentlige Mening. Han har lige fra Begyndelsen, da han skrev om den almindelige Bærnepligt, vist den meest levende Deeltagelse for Almuen eller Menigmand, og det er lykkedes ham saavel i denne som i andre Henseender at stille sig saaledes, at han undgik endog det fjerneste Skin af, at han skulde søge at drage nogen som helst Fordeel af sin Virksomhed. Derimod forekommer det os rigtigt nok, at hans Deeltagelse for Menigmand ofte har forledet ham til i sine Udtalelser at tilfidesætte Hensynet til alle de andre Samfundsklasser, og medens vi nedskrive disse Vinier, især endnu „Mandariner“, „Overmænd“ osv. for vore Øren. Vi maa lægge særlig Eftertryk paa, at det var i Udtalelserne, thi i Udvalgene og ved Afstemningerne har han sædvanligviis været særdeles skaansom og hensynsfuld, navnlig lige overfor alt bestaaende Forhold.“

Tscherning var kun syg i nogle faa Dage før sin Død der indtraf om Morgenen den 29de Juni 1874. Hans Begravelse fandt Sted

den 3die Juli Kl. 9 om Morgenen. Det havde været hans Willie, at det ikke skulde bekyndtgjøres, naar Begravelsen skulde finde Sted, at der ved denne Leilighed ikke maatte holdes nogen Tale og at der intet fremtrædende Monument maatte sættes paa hans Grav. Denne er omgivet af et simpelt Jernstatit paa Garnijons Kirkegaard.

Der søltes i Rigsdagen en almindelig Trang til at der gjordes et Skridt fra Lovgivningsmagtens Side, hvorved der vistest Tschernings Minde en officiel Aerkjendelse. Dette fandt man meest hensigtsmæssigt at udføre ved at give en Lov, hvorefter hans Enke tilstodes en aarlig Pensjon af 1000 Rd. — Forslaget stilledes af Alberti, Jønger, Hall og J. A. Hansen. Det indbragtes i Folkethinget med følgende Motivering:

J. A. Hansen: „Naar man nævner Navnet Anton Frederik Tscherning, behøver man ikke dertil at føie Noget som helst angaaende de Fortjenester han har af vort og hans Fædreland. De Ord, der kunde udtales i den Retning, vilde være svage overfor de Følelser der, som jeg troer, gennemtrænge alle danske Mænd, ikke alene i men ogsaa udenfor Rigsdagen — ved Mindet om denne Mand, og den mægtige Indflydelse han i over en Mennefsalder har udøvet paa vort Lands Udvikling i det Hele taget, og i Særdeleshed vil Tanken dvæle ved hans Deeltagelse i hvad der skete i 1848. Jeg skal derfor ikke forsøge, hvad der vilde overstige mine Kræfter, at tolke de Følelser, som jeg veed røre sig hos enhver Dansk ved Mindet om denne Mand. Willien til at gjøre for hans Minde, hvad der i Erkjendelse af det han har udrettet kan gjøres, har Ministeriet fra sin Side allerede lagt for Dagen, ved at tilbyde hans Enke ved et Lovforslag at søge hende en Pensjon bevilget; men hans Enke, der er i Besiddelse af den samme uegennyttige Tænkemaade som han, troede paa Grund deraf at handle i hans Mand ved at frabede sig, at der fra Regeringens Side blev gjort et saadant Skridt. Der er imidlertid Flere som have meent, at Sagen vilde stille sig noget anderledes, naar der gennem det private Initiativ fremkom et Forslag fra Mænd, som i mange Aar have virket sammen med den Udvøde, medens de dog ifølge deres politiske Stilling ikke kunne siges at repræsentere en enkelt politisk Retning, hvorimod de maa siges at repræsentere de politiske Anskuelser, der i det Hele taget have gjort sig gjældende, have kæmpet med hinanden, have arbeidet med hinanden for vort Fædrelands Udvikling gennem mange Aar. Jeg beder den ærede Forsamling og Andre om at betragte den forskjellige politiske Stilling Forslagsstillerne indtage, som et ydre Beviis for, at der ikke her foreligger et Forslag som tager Hensyn til den særlige politiske Stilling Anton Frederik Tscherning indtog, men at her foreligger et Forslag, udgaaet fra den almindelige Erkjendelse af, at denne Mand gennem hele sin Virksomhed fortjener at mindes ogsaa paa denne Maade af Landets lovgivende Forsamling. Med disse Ord skal jeg tillade mig at anbefale Forslaget. — Derpaa talte Jønger: „Til de smukke Ord som det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds nu udtalte, har jeg ikke meget at føie. Der vil ikke være nogen Mand tilstede i denne Sal som ikke har fylldig Kundskab om, hvilken Betydning Tschernings Virksomhed har havt for vort Fædrelands næste Historie, og som ikke i Hjertet er ham taknemlig for Alt, hvad han har udrettet til det Gode som er opnaaet for os i Løbet af de sidste 40 Aar. Der er dog imidlertid en Deel af os, som har havt endnu fylldigere Leilighed til at faae Indtrykket heraf derigjennem, at vi i en lang Række af Aar have arbeidet sammen med ham, og daglig have været Vidner til den ualmindelige Indsigt, som denne Mand havde i en stor Mængde vigtige Samfundsanliggender; den store Skarpsindighed

hvormed han formaade at bedømme de Hindringer, som stillede sig iveien for gode Formaals Opnaaelse, og de svage Punkter, der kunde være i Forslag, som vare stillede for at fjerne disse Hindringer; hans Selbne Opfindsomhed, og jeg kan sige den Genialitet, hvormed han ofte udfandt Midler til at fjerne de Hindringer, der stode i Veien. Hans glimrende Bektalenhed og fremfor alt hans brændende Fædrelandskjærlighed, som gav sig tilkjende i ethvert Ord og enhver Handling af ham. Erkjendelsen heraf har gjennemtrængt os Alle, ikke alene dem som i Almindelighed vare enige med ham i Henseende til Midlerne for vore Formaals Opnaaelse, men ogsaa dem som ofte i den Henseende afvege fra ham. Vi ere Alle enige om, at vi fulgte et fælles Formaal, nemlig Fædrelandets Udvikling til Lykke gjennem Frihed. Enhver af os har maattet betragte Tscherning som en af de meest udmærkede Mænd vort Land i vor Tid har frembragt, og at det her foreslaaede Skridt derfor vil være i god Overeensstemmelse med, hvad Rigsdagen altid har bestræbt sig for, nemlig at hædre og belønne de Mænd, der have indlagt sig saadanne Fortjenester, som han har gjort, paa lignende Maade som nu er bragt i Forslag. Vi maa derfor ogsaa paa denne Side af Huset være de ærede Medlemmer fra den anden Side meget taknemlige, fordi de have givet os Anledning til alle rede fra Begyndelsen af at vise, hvad der ganske vist ellers senere under Forhandlingerne vilde have viist sig, i hvilken Grad vi samstemme med dem med Hensyn til det Forslag, som her er bragt frem."

Loven gik derefter igjennem alle Behandlingerne i begge Rigsdagens Thing aldeles eenstemmigt og uden nogen Forhandling. Den fik kongelig Stadfæstelse den 30te November 1874.

Være være hans Minde!

